

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

REVIZIJSKO POROČILO

Sodelovanje med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področjih kulture, znanosti in izobraževanja

2020

4 KAKOVOSTNO
IZOBRAŽEVANJE

8 DOSTOPNO DELO IN
GOSPODARSKA RAST

16 MIR, PRAVIČNOST
IN MOČ INSTITUCIJE

CILJI
TRAJNOSTNEGA
RAZVOJA

POSLANSTVO

Računsko sodišče pravočasno in objektivno obvešča javnosti o pomembnih razkritjih poslovanja državnih organov in drugih uporabnikov javnih sredstev ter svetuje, kako naj državni organi in drugi uporabniki javnih sredstev izboljšajo svoje poslovanje.

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

REVIZIJSKO POROČILO

Sodelovanje med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področjih kulture, znanosti in izobraževanja

Številka: 320-13/2018/28

Ljubljana, 8. junija 2020

Povzetek

Računsko sodišče je izvedlo revizijo *uspešnosti Vlade Republike Slovenije* (v nadaljevanju: vlada), *Ministrstva za znanje zadeve* (v nadaljevanju: MZZ), *Ministrstva za kulturo* (v nadaljevanju: MK) in *Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport* (v nadaljevanju: MIZŠ) v obdobju od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2019 pri doseganju ciljev, opredeljenih v *Sporazumu med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije o sodelovanju v kulturi, znanosti in izobraževanju* ter *Sporazumu med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije o ustanovitvi in delovanju znanstveno-kulturnih centrov*, to je na področju sodelovanja med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področjih kulture, znanosti in izobraževanja.

Republika Slovenija je imela na področjih kulture, znanosti in izobraževanja konec leta 2019 sklenjenih 51 mednarodnih pogodb oziroma bilateralnih sporazumov. Po vstopu v Evropsko unijo Republika Slovenija ne sklepa več novih sporazumov o sodelovanju na področjih kulture, znanosti in izobraževanja s članicami Evropske unije, razen s sosednjimi državami. Republika Slovenija je imela konec leta 2019 v tujini odprta 2 znanstveno-kulturna centra, in sicer na Dunaju in v Berlinu.

Računsko sodišče je revizijo izvedlo kot drugo vzporedno revizijo v sodelovanju z Računsko komoro Ruske federacije na podlagi v letu 2006 podpisanega Memoranduma o soglasju o sodelovanju med Računskim sodiščem Republike Slovenije in Računsko komoro Ruske federacije.

Po mnenju računskega sodišča so bili vlada, MZZ, MK in MIZŠ sicer dovolj *uspešni* pri doseganju ciljev, opredeljenih v obeh navedenih sporazumih, oziroma pri izvedbi aktivnosti, bi pa predvsem na področju spremljanja izvedenih aktivnosti lahko bili bolj sistematični oziroma bi lahko bolj celovito spremljali izvedene aktivnosti, saj je to pomembno ne le za spremljanje in ocenjevanje doseganja ciljev, temveč tudi za oceno sodelovanja med obema državama. Nekateri cilji, ki so bili dogovorjeni med vladama obeh držav, so bili zelo splošni in niso bili vedno merljivi, saj so vsebovali predvsem načelne zaveze k podpori in spodbujanju sodelovanja, zato je računsko sodišče njihovo uresničevanje preverilo na podlagi dejansko izvedenih aktivnosti. Glede tistih aktivnosti, ki so bile načrtovane kot konkretni dogodki, pa je računsko sodišče v reviziji ugotovilo, da so bile uresničene.

Sporazuma določata, da si bosta državi prizadevali za sodelovanje na področjih kulture, znanosti in izobraževanja. Dodatno Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije o ustanovitvi in delovanju znanstveno-kulturnih centrov določa še ustanovitev Ruskega znanstveno-kulturnega centra v Ljubljani in možnost ustanovitve znanstveno-kulturnega centra Republike Slovenije v Moskvi. Ruska federacija je center v Republiki Sloveniji ustanovila v letu 2011. Republika Slovenija pa zaradi ocene stroškov ustanovitve in delovanja centra, omejenih razpoložljivih sredstev ter zaradi zadovoljive podpore sodelovanju in izvajanju aktivnosti s strani Veleposlaništva Republike Slovenije v Moskvi centra zaenkrat še ni ustanovila.

Za izvajanje obeh sporazumov sta Republika Slovenija in Ruska federacija sprejemali medvladne programe. Za usklajevanje medvladnih programov z Rusko federacijo je odgovorno MZZ, ki v sodelovanju z MK in MIZŠ koordinira usklajevanje z Rusko federacijo. Medvladni program potrdi vlada.

Računsko sodišče je ugotovilo, da so MK in MIZŠ ter drugi subjekti izvajali aktivnosti, s katerimi so uresničevali večino ciljev, določenih v medvladnih programih, vendar pa nekateri cilji, predvsem tisti, povezani s sodelovanjem med subjekti obeh držav, niso bili uresničeni. V obdobju, na katero se nanaša revizija, je bilo za izvajanje obeh sporazumov porabljeno vsaj 2.518.000 evrov proračunskih sredstev.

Za spremljanje izvajanja obeh sporazumov sta odgovorna predvsem MK in MIZŠ, v okviru katerih izvajanje aktivnosti spremljajo posamezne notranje organizacijske enote, ki pokrivajo oziroma so zadolžene za posamezna področja delovanja ministrstev, ni pa celovitega in sistematičnega spremljanja izvajanja obeh sporazumov na ravni ministrstev. Tudi MZZ ne spremlja celovito in sistematično sodelovanja med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na podlagi obeh sporazumov, se pa z realizacijo seznanja v okviru dnevne komunikacije, prek letnih poročil, prek posebnih poročil, pripravljenih za namene bilateralnih srečanj, in na zasedanjih mešanih komisij. Vlada se je z realizacijo sporazumov seznanjala le ob sprejemanju medvladnih programov, za potrjevanje katerih je pristojna.

Računsko sodišče je vladi, MZZ, MK in MIZŠ podalo več *priporočil*, ni pa zahtevalo predložitve odzivnega poročila. MK in MIZŠ sta med revizijskim postopkom izvedla tudi nekaj ukrepov za izboljšanje uspešnosti poslovanja na področju revizije.

KAZALO

1. UVOD	7
1.1 CILJ REVIZIJE	7
1.2 PREDSTAVITEV REVIDIRANCEV	8
1.2.1 Vlada Republike Slovenije.....	8
1.2.2 Ministrstvo za zunanje zadeve.....	9
1.2.3 Ministrstvo za kulturo.....	10
1.2.4 Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.....	11
1.3 PREDMET REVIZIJE	12
1.4 REVIZIJSKI PRISTOP	15
2. SODELOVANJE NA PODROČJIH KULTURE, ZNANOSTI IN IZOBRAŽEVANJA	16
2.1 NAČRTOVANJE IN SPREMLJANJE SODELOVANJA	17
2.1.1 Načrtovanje sodelovanja	17
2.1.2 Spremljanje sodelovanja	19
2.2 SODELOVANJE NA PODROČJU KULTURE.....	20
2.2.1 Sodelovanje na področju kulture in umetnosti	21
2.2.2 Sodelovanje na področju kulturne dediščine.....	25
2.2.3 Sodelovanje na področju založništva, knjižnic in arhivov	27
2.2.4 Sodelovanje na področju kinematografije.....	29
2.2.5 Sodelovanje na področju sredstev množičnega obveščanja.....	30
2.3 SODELOVANJE NA PODROČJU ZNANOSTI IN IZOBRAŽEVANJA	31
2.3.1 Sodelovanje na področju znanosti in izobraževanja	32
2.3.2 Sodelovanje na področju športa, turizma in mladine.....	35
2.3.3 Sodelovanje na področju drugih izmenjav.....	36
3. MNENJE	39
4. PRIPOROČILA	41

1. UVOD

Računsko sodišče je izvedlo vzporedno revizijo uspešnosti Vlade Republike Slovenije, Ministrstva za zunanje zadeve, Ministrstva za kulturo in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport pri doseganju ciljev, opredeljenih v Sporazumu med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije o sodelovanju v kulturi, znanosti in izobraževanju¹ (v nadaljevanju: sporazum o sodelovanju) ter Sporazumu med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije o ustanovitvi in delovanju znanstveno-kulturnih centrov² (v nadaljevanju: sporazum o centrih). Gre za drugo vzporedno revizijo, izvedeno na podlagi dogovora z Računsko komoro Ruske federacije, in sicer v letu 2006 podpisanega Memoranduma o soglasju o sodelovanju med Računskim sodiščem Republike Slovenije in Računsko komoro Ruske federacije. Na tem memorandumu temelji Sporazum o vzporedni reviziji Računske komore Ruske federacije in Računskega sodišča Republike Slovenije iz leta 2019, ki podrobneje določa sodelovanje obeh vrhovnih revizijskih institucij pri izvajanju te revizije.

Revizijo smo izvedli na podlagi Zakona o računskem sodišču³ in Poslovnika Računskega sodišča Republike Slovenije⁴ ter v skladu z mednarodnimi revizijskimi standardi, ki jih določa Napotilo za izvajanje revizij⁵. Sklep o izvedbi revizije⁶ je bil izdan 23. 11. 2018, Sklep o dopolnitvi sklepa o izvedbi revizije⁷ pa 20. 9. 2019.

Naša pristojnost je na podlagi izvedene revizije podati opisno mnenje o uspešnosti vlade, MZZ, MK in MIZŠ pri doseganju ciljev, opredeljenih v sporazumu o sodelovanju in sporazumu o centrih. Revizijo smo načrtovali in izvedli tako, da smo pridobili zadostna in ustrezna zagotovila za izrek mnenja.

Revizija je obsegala obdobje od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2019.

1.1 Cilj revizije

Cilj vzporedne revizije, ki smo jo izvedli v sodelovanju z Računsko komoro Ruske federacije, je izrek mnenja o uspešnosti revidirancev, to je vlade, MZZ, MK in MIZŠ, pri doseganju ciljev, opredeljenih v sporazumu o sodelovanju in sporazumu o centrih (področje revizije).

¹ Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 10/96 (Uradni list RS, št. 36/96).

² Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 9/11 (Uradni list RS, št. 66/11).

³ Uradni list RS, št. 11/01, 109/12.

⁴ Uradni list RS, št. 91/01.

⁵ Uradni list RS, št. 43/13.

⁶ Št. 320-13/2018/3.

⁷ Št. 320-13/2018/11.

Da bi lahko izrekli mnenje, smo si zastavili glavno revizijsko vprašanje, *ali so bili cilji, opredeljeni v sporazumu o sodelovanju ter sporazumu o centrih, doseženi*. Odgovor na glavno vprašanje smo pridobili z odgovori na naslednja podvprašanja:

- *ali je bilo načrtovanje in spremljanje sodelovanja na področjih kulture, znanosti in izobraževanja ustrezno;*
- *ali so bili cilji sporazumov, določeni v programih na področju kulture, doseženi;*
- *ali so bili cilji sporazumov, določeni v programih na področju znanosti in izobraževanja, doseženi.*

V reviziji smo mnenje o uspešnosti revidirancev pri doseganju ciljev, opredeljenih v sporazumu o sodelovanju in sporazumu o centrih, oblikovali na podlagi vnaprej določenih sodil, ki so predstavljena v nadaljevanju tega poročila.

1.2 Predstavitev revidirancev

Revidirance smo določili glede na njihovo vlogo in pristojnosti na področju revizije, in sicer:

- vlado, ki je pogodbenica obeh sporazumov,
- MZZ, ki je odgovorno za mednarodno sodelovanje, ter
- MK in MIZŠ, ki sta resorna organa, pristojna za sodelovanje na področjih kulture, znanosti in izobraževanja.

1.2.1 Vlada Republike Slovenije

Vlada, ki je organ izvršilne oblasti in najvišji organ državne uprave Republike Slovenije, v skladu z ustavo, z zakoni in z drugimi splošnimi akti Državnega zbora Republike Slovenije (v nadaljevanju: državni zbor) določa, usmerja in usklajuje izvajanje politike države. V ta namen izdaja predpise in sprejema druge pravne, politične, ekonomske, finančne, organizacijske in druge ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev razvoja države in za urejenost razmer na vseh področjih iz pristojnosti države.

Vlada je samostojna pri opravljanju svojih funkcij v okviru ustave in zakonov, državnega proračuna ter načelnih in dolgoročnih usmeritev državnega zbora, odgovorna pa je državnemu zboru za politiko države, ki jo vodi, in za razmere na vseh področjih iz pristojnosti države; odgovorna je tudi za izvajanje zakonov in drugih predpisov državnega zbora ter za celotno delovanje državne uprave.

Za vlado so skupno odgovorni vsi njeni člani, za delo posameznega ministrstva pa pristojni ministri, prek katerih vlada usmerja državno upravo. Vlada nadzoruje delo ministrstev, jim daje smernice za izvajanje politike in za izvrševanje zakonov, drugih predpisov in splošnih aktov ter skrbi, da ministrstva usklajeno izvršujejo svoje naloge. Predsednik vlade vodi in usmerja delo vlade, skrbi za enotnost politične in upravne usmeritve vlade, usklajuje delo ministrov, predstavlja vlado ter sklicuje in vodi njene seje.

Predsedniki vlade, ki so vlado vodili v obdobju, na katero se nanaša revizija, in med izvajanjem revizije, so navedeni v tabeli 1.

Tabela 1: Predsedniki vlade v obdobju, na katero se nanaša revizija, in med izvajanjem revizije

Predsednik vlade	Obdobje odgovornosti
Borut Pahor	predsednik vlade do 20. 9. 2011, do 10. 2. 2012 opravljal tekoče posle
Janez Janša	od 10. 2. 2012 do 20. 3. 2013
mag. Alenka Bratušek	od 20. 3. 2013 do 8. 5. 2014, do 18. 9. 2014 opravljala tekoče posle
dr. Miroslav Cerar	predsednik vlade od 18. 9. 2014 do 20. 3. 2018, do 13. 9. 2018 opravljal tekoče posle
Marjan Šarec	predsednik vlade od 13. 9. 2018 do 29. 1. 2020, do 13. 3. 2020 opravljal tekoče posle
Janez Janša	predsednik vlade od 3. 3. 2020

1.2.2 Ministrstvo za zunanje zadeve

V skladu z Zakonom o državni upravi⁸ (v nadaljevanju: ZDU-1) opravlja MZZ naloge na področjih zunanjih zadev države, gospodarske diplomacije, vključno z usklajevanjem in uveljavljanjem ter zaščito gospodarskih interesov države v tujini, konzularne zaščite in mednarodnega prava, vključno s sklepanjem mednarodnih pogodb, mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči, evropskih zadev ter usklajevanja stališč in sodelovanja z Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj.

MZZ izvaja zunanjo politiko Republike Slovenije in opravlja naloge, določene z Zakonom o zunanjih zadevah⁹ ter z drugimi predpisi in akti s tega področja. S svojimi strokovnimi stališči MZZ sodeluje pri načrtovanju, postopkih in pripravah za oblikovanje zunanje politike Republike Slovenije ter pri sprejemanju stališč državnega zbora in vlade.

Osebe, odgovorne za poslovanje MZZ v obdobju, na katero se nanaša revizija, in med izvajanjem revizije, so navedene v tabeli 2.

Tabela 2: Odgovorne osebe MZZ v obdobju, na katero se nanaša revizija, in med izvajanjem revizije

Odgovorna oseba	Obdobje odgovornosti
Samuel Žbogar	minister do 20. 9. 2011, do 10. 2. 2012 opravljal tekoče posle
Karl Viktor Erjavec	minister od 10. 2. 2012 do 13. 9. 2018, v obdobjih od 8. 5. 2014 do 18. 9. 2014 ter od 20. 3. 2018 do 13. 9. 2018 opravljal tekoče posle
dr. Miroslav Cerar	od 13. 9. 2018 do 29. 1. 2020, do 13. 3. 2020 opravljal tekoče posle
dr. Anže Logar	od 13. 3. 2020

⁸ Uradni list RS, št. 113/05-UPB4, 48/09, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16.

⁹ Uradni list RS, št. 113/03-UPB1, 76/08, 108/09, 31/15.

1.2.3 Ministrstvo za kulturo

V skladu z ZDU-1 opravlja MK naloge na področju umetnosti, kulture, kulturne dediščine, filma, medijev, slovenskega jezika in verske svobode.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, se je ministrstvo, ki opravlja naloge s področja kulture, preoblikovalo. Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o Vladi Republike Slovenije (ZVRS-F)¹⁰ je leta 2012 MK prenehalo delovati. Naloge z njegovega delovnega področja je prevzelo Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport. Leta 2013 je bilo z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o Vladi Republike Slovenije (ZVRS-G)¹¹ MK ponovno vzpostavljeno kot samostojen državni organ.

Osebe, odgovorne za poslovanje MK oziroma za poslovanje na področju kulture v obdobju, na katero se nanaša revizija, in med izvajanjem revizije, so navedene v tabeli 3.

Tabela 3: Odgovorne osebe na področju kulture v obdobju, na katero se nanaša revizija, in med izvajanjem revizije

Odgovorna oseba	Obdobje odgovornosti
Majda Širca Ravnikar, ministrica za kulturo	do 11. 7. 2011
dr. Boštjan Žekš, minister brez resorja, v funkciji ministra za kulturo	od 11. 7. 2011 do 20. 11. 2011, do 10. 2. 2012 opravljal tekoče posle
dr. Žiga Turk, minister za izobraževanje, znanost, kulturo in šport	od 10. 2. 2012 do 20. 3. 2013
dr. Uroš Grilc, minister za kulturo	od 20. 3. 2013 do 8. 5. 2014, do 18. 9. 2014 opravljal tekoče posle
mag. Julijana Bizjak Mlakar, ministrica za kulturo	od 18. 9. 2014 do 25. 4. 2016
Gorazd Žmavc, minister brez resorja, v funkciji ministra za kulturo	od 25. 4. 2016 do 20. 5. 2016
Anton Peršak, minister za kulturo	od 20. 5. 2016 do 20. 3. 2018, do 13. 9. 2018 opravljal tekoče posle
Dejan Prešiček, minister za kulturo	od 13. 9. 2018 do 28. 1. 2019
dr. Jernej Pikalo, minister za izobraževanje, znanost in šport, v funkciji ministra za kulturo	od 28. 1. 2019 do 8. 3. 2019
mag. Zoran Poznič, minister za kulturo	od 8. 3. 2019 do 29. 1. 2020, do 13. 3. 2020 opravljal tekoče posle
dr. Vasko Simoniti, minister za kulturo	od 13. 3. 2020

¹⁰ Uradni list RS, št. 8/12.

¹¹ Uradni list RS, št. 21/13.

1.2.4 Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

V skladu z ZDU-1 opravlja MIZŠ naloge na področju predšolske vzgoje, osnovnega, srednjega, višjega in visokega šolstva, izobraževanja odraslih, znanosti, raziskovanja, športa in mladine.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, je ministrstvo v skladu z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o Vladi Republike Slovenije (ZVRS-D)¹² do 10. 2. 2012 delovalo kot Ministrstvo za šolstvo in šport; od 10. 2. 2012 je v skladu z ZVRS-F delovalo kot Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport; od 20. 3. 2013 v skladu z ZVRS-G deluje kot MIZŠ.

Osebe, odgovorne za poslovanje MIZŠ v obdobju, na katero se nanaša revizija, in med izvajanjem revizije, so navedene v tabeli 4.

Tabela 4: Odgovorne osebe MIZŠ v obdobju, na katero se nanaša revizija, in med izvajanjem revizije

Odgovorna oseba	Obdobje odgovornosti
dr. Igor Lukšič, minister za šolstvo in šport	do 10. 2. 2012
dr. Žiga Turk, minister za izobraževanje, znanost, kulturo in šport	od 10. 2. 2012 do 20. 3. 2013
dr. Jernej Pikalo, minister za izobraževanje, znanost in šport	od 20. 3. 2013 do 8. 5. 2014, do 18. 9. 2014 opravljal tekoče posle
dr. Stanislava Setnikar Cankar, ministrica za izobraževanje, znanost in šport	od 18. 9. 2014 do 6. 3. 2015, do 13. 3. 2015 opravljala tekoče posle
dr. Miroslav Cerar, predsednik vlade v funkciji ministra za izobraževanje, znanost in šport	od 13. 3. 2015 do 27. 3. 2015
mag. Klavdija Markež, ministrica za izobraževanje, znanost in šport	od 27. 3. 2015 do 1. 4. 2015, tekoče posle opravljala do 9. 4. 2015
dr. Miroslav Cerar, predsednik vlade, v funkciji ministra za izobraževanje, znanost in šport	od 9. 4. 2015 do 13. 5. 2015
dr. Maja Makovec Brenčič, ministrica za izobraževanje, znanost in šport	od 13. 5. 2015 do 20. 3. 2018, do 13. 9. 2018 opravljala tekoče posle
dr. Jernej Pikalo, minister za izobraževanje, znanost in šport	od 13. 9. 2018 do 29. 1. 2020, do 13. 3. 2020 opravljal tekoče posle
dr. Simona Kustec, ministrica za izobraževanje, znanost in šport	od 13. 3. 2020

¹² Uradni list RS, št. 123/04.

1.3 Predmet revizije

Podlago za sodelovanje na področju kulture, znanosti in športa predstavlja Zakon o zunanjih zadevah, ki v 2. členu med drugim določa, da MZZ usklajuje mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč, spodbuja medkulturni dialog in izvaja kulturno sodelovanje v zunanjih odnosih.

Republika Slovenija je imela na področjih kulture, znanosti in izobraževanja konec leta 2019 sklenjenih 51 mednarodnih pogodb oziroma bilateralnih sporazumov, od katerih sta bila 2 sklenjena še v obdobju pred osamosvojitvijo Republike Slovenije, 49 pa je bilo sklenjenih po njeni osamosvojitvi. Po vstopu v Evropsko unijo Republika Slovenija ne sklepa več novih sporazumov o sodelovanju na področjih kulture, znanosti in izobraževanja s članicami Evropske unije, razen s sosednjimi državami. Sporazume izvaja s pomočjo diplomatskih predstavništav ter konzulatov, odprtih v tujini. Republika Slovenija je imela konec leta 2019 v tujini odprta 2 znanstveno-kulturna centra, in sicer na Dunaju in v Berlinu.

Sodelovanje med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področjih kulture, znanosti in izobraževanja opredelujeta 2 sporazuma, ki sta bila ratificirana z zakonom o njuni ratifikaciji.

Sporazum o sodelovanju, ki je bil podpisan v novembru 1995 in ratificiran julija 1996 z Zakonom o ratifikaciji Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije o sodelovanju v kulturi, znanosti in izobraževanju¹³, je bil sklenjen za 5 let s samodejnim podaljšanjem za nadaljnja 5-letna obdobja. Veljati bi prenehal v primeru odpovedi 1 od pogodbenic. Sporazum, ki je v obdobju, na katero se nanaša revizija, še veljal, predvideva okrepitev odnosov med državama z razvojem sodelovanja v kulturi, znanosti in izobraževanju.

Sporazum o sodelovanju v 3. členu določa, da si bosta Republika Slovenija in Ruska federacija na področju *kulture* prizadevali za:

- vzpostavitev neposrednega sodelovanja med organizacijami in ustanovami v kulturi, umetnosti in literaturi, knjižničarstvu, muzejski dejavnosti, varstvu kulturnih in zgodovinskih spomenikov, med društvi, združenji in kulturnimi skladi kakor tudi med kulturnimi ustvarjalci obeh držav;
- izvedbo Dnevov slovenske kulture v Rusiji in Dnevov kulture Rusije v Sloveniji na podlagi posebnih dogovorov;
- udeležbo na umetniških festivalih, tekmovanjih in drugih prireditvah, ki bodo prispevale k seznanjanju kultur obeh držav;
- gostovanja glasbenih in gledaliških skupin ter posameznikov po načelu vzajemnosti;
- izmenjavo umetniških razstav na podlagi predhodno dogovorjenih jamstev, če bodo ta potrebna;
- izpopolnjevanje in specializacijo kulturnih ustvarjalcev in umetnikov;
- prevajanje umetniških, znanstvenih in strokovnih literarnih del;
- izmenjavo knjig in publikacij s področja kulture in umetnosti;
- predstavitev glasbenih in dramskih del avtorjev druge pogodbenice;
- spodbujanje tudi drugih oblik sodelovanja, ki bodo omogočale širši dostop do kulture druge pogodbenice, in za razvijanje kulturne izmenjave.

¹³ Tako kot opomba 1.

Sporazum o sodelovanju v 4. členu določa, da si bosta Republika Slovenija in Ruska federacija na področju *znanosti in izobraževanja* prizadevali za:

- razširitev in poglobljanje vsestranskega in neposrednega sodelovanja med akademijami znanosti, znanstveno-raziskovalnimi inštituti in organizacijami obeh držav;
- vzpostavitev in razvoj neposrednih stikov med izobraževalnimi ustanovami in organizacijami na podlagi neposrednih dogovorov;
- izmenjavo strokovnjakov, znanstvenikov, visokošolskih učiteljev, podiplomcev, stažistov in študentov;
- udeležbo na simpozijih, konferencah in drugih znanstvenih srečanjih ter sodelovanje v skupnih znanstvenih projektih;
- izmenjavo dijakov in učiteljev srednjih ter strokovnih šol;
- izmenjavo recipročnih štipendij za študente, podiplomce in predavatelje na visokih šolah in znanstvenih ustanovah druge pogodbenice;
- vzpostavitev tudi drugih oblik sodelovanja v znanosti in izobraževanju, ki so v interesu obeh pogodbenic.

V sporazumu o sodelovanju sta se Republika Slovenija in Ruska federacija tudi dogovorili:

- da se bosta vzajemno posvetovali o medsebojnem priznavanju in ekvivalenci dokazil o izobrazbi, znanstvenih stopnjah in nazivih, izdanih in pridobljenih v Republiki Sloveniji in v Ruski federaciji, z namenom sklenitve ustreznega sporazuma;
- da bosta podpirali učenje in širjenje slovenskega jezika v Ruski federaciji in ruskega jezika v Republiki Sloveniji, ker je širjenje znanja slovenskega in ruskega jezika pomemben dejavnik sodelovanja;
- da bosta v skladu z veljavnimi notranjimi predpisi omogočili državljanom Republike Slovenije in državljanom Ruske federacije dostop do knjižnic in arhivov v znanstvene namene ter spodbujali sodelovanje med arhivi, knjižnicami in drugimi sorodnimi ustanovami obeh držav z namenom izmenjave strokovnjakov kakor tudi kopiranja dokumentov;
- da bosta sprejemali ukrepe za preprečitev nezakonitega uvoza in izvoza kulturnih dobrin v skladu z obstoječimi predpisi obeh držav in mednarodnimi konvencijami ter zagotavljali medsebojno sodelovanje pristojnih teles obeh pogodbenic z namenom izmenjave informacij in sprejemanja ukrepov za vzpostavitev zakonitih lastninskih pravic do kulturnih dobrin in njihovega vračanja;
- da bosta razvijali vsestransko sodelovanje v založništvu;
- da bosta spodbujali sodelovanje na področju vzajemnega varstva avtorskih pravic;
- da bosta podpirali medsebojen prost pretok informacij o političnem, družbenem, kulturnem in znanstvenem delovanju druge države;
- da bosta spodbujali vse oblike sodelovanja na področju kinematografije;
- da bosta spodbujali razvoj turizma z namenom poglobljanja medsebojnega razumevanja med narodi in boljšega poznavanja njune zgodovine in kulture;
- da bosta spodbujali nadaljnje sodelovanje med ustanovami in organizacijami za telesno vzgojo in šport, neposredno sodelovanje med športnimi društvi, organizacijo tekmovanj in srečanj, izmenjavo športnikov in trenerjev ter znanstveno-metodoloških informacij na področju telesne vzgoje in športa;
- da bosta podpirali vsestransko sodelovanje med mladimi obeh držav;
- da bosta spodbujali sodelovanje na področju varstva kulturne dediščine ter restavracije kulturnih in zgodovinskih spomenikov.

Sporazum o centrih, ki je bil podpisan marca 2011, je bil ratificiran julija 2011 z Zakonom o ratifikaciji Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije o ustanovitvi in delovanju znanstveno-kulturnih centrov¹⁴ in je bil sklenjen za 5 let s samodejnim podaljšanjem za nadaljnja 5-letna obdobja. Veljati bi prenehal v primeru odpovedi 1 od pogodbenic. Sporazum o centrih je v obdobju, na katero se nanaša revizija, še veljal.

Sporazum o centrih v uvodnih členih predvideva ustanovitev Ruskega znanstveno-kulturnega centra v Ljubljani in možnost ustanovitve centra Republike Slovenije v Moskvi. Poleg tega se državi lahko dogovorita o ustanovitvi centrov v drugih mestih v obeh državah. Oba centra naj bi delovala pod pokroviteljstvom vodje diplomatskega predstavništva ene oziroma druge države. Centra lahko za izvajanje svojih dejavnosti navežeta neposredne stike z ministrstvi, drugimi vladnimi agencijami in ustanovami, organi lokalnih oblasti, društvi, združenji, skladi ter posamezniki v državi gostiteljici.

Predvidene glavne dejavnosti centrov na podlagi 4. člena sporazuma so:

- sodelovanje pri izvajanju dvostranskih programov kulturnega, znanstveno-tehničnega in informacijskega sodelovanja;
- sodelovanje pri izvajanju politike matične države, ki njenim državljanom v tujini zagotavlja socialne, kulturne, izobraževalne in druge zakonite pravice in interese, jih podpira pri nadaljnjem združevanju ter ohranjanju maternega jezika, nacionalne in kulturne identitete ter razvija vsestranske vezi med organizacijami obeh držav ter njunimi državljanji in njihovimi združenji v tujini;
- seznanjanje prebivalcev države gostiteljice z zgodovino in kulturo matične države, njeno notranjo in zunanjo politiko na področju kulture in sodelovanja v kulturi ter družbenim, znanstvenim in gospodarskim dogajanjem;
- pomoč pri navezovanju stikov in krepitvi sodelovanja med umetniškimi, kulturno-izobraževalnimi, znanstvenimi in strokovnimi organizacijami obeh držav;
- spodbujanje učenja jezikov narodov obeh držav;
- uporaba informacijskih zmogljivosti centrov pri ustvarjanju ugodnih razmer za širše znanstveno-tehnološko in kulturno sodelovanje med državama;
- pomoč pri vzpostavljanju in razvijanju partnerstev med mesti in regijami Republike Slovenije in Ruske federacije;
- organizacija informativnih in promocijskih dejavnosti na področju kulture, znanosti in tehnologije;
- sodelovanje z mednarodnimi ustanovami, ki spodbujajo kulturo narodov, živčih v Republiki Sloveniji in Ruski federaciji.

Poleg tega centra v skladu s 5. členom sporazuma s svojimi dejavnostmi:

- oblikujeta zbirke informativnega in referenčnega gradiva ter zbirke podatkov o kulturnem, znanstveno-tehnološkem, družbenopolitičnem in gospodarskem razvoju matične države, gostita konference, simpozije, seminarje in posvete s področja mednarodnega znanstvenega in kulturnega sodelovanja;
- zainteresiranim ustanovam in posameznikom v državi gostiteljici zagotavljata informacije in svetujeta pri vzpostavljanju stikov s kulturnovzgojnimi, znanstvenimi, izobraževalnimi in strokovnimi organizacijami v matični državi;

¹⁴ Tako kot opomba 2.

- sodelujeta pri kulturni vzgoji in obveščanju rojakov, ki živijo v državi gostiteljici, ter vzdržujeta stike z njihovimi združenji;
- prirejata predstave umetniških ansamblov in posameznih umetnikov ter skrbita za predvajanje del s področja televizijskega in filmskega ustvarjanja;
- prirejata razstave del s področja likovne in uporabne umetnosti, oblikovanja, arhitekture, fotografije, književnosti, ljudske umetnosti in podobno;
- na različnih področjih delovanja ustanovljata javne odbore in klube, v katere se vključujejo ugledni posamezniki iz lokalne in poslovne skupnosti, ugledni akademiki in kulturniki ter predstavništva tujih držav, organizacije obeh držav in mediji;
- prirejata tečaje jezika in seznanjanja s kulturo narodov obeh držav ter ekskurzije za državljane države gostiteljice in zagotavljata metodološko podporo raziskovalcem ter učiteljem jezika in kulture, ki delujejo v lokalnih znanstvenih in izobraževalnih ustanovah;
- pomagata pri izboru državljanov države gostiteljice, ki se potegujejo za študij in prakso v matični državi;
- pomagata združenjem in klubom rojakov pri izvajanju njihovih dejavnosti;
- spodbujata dejavnosti združenj in klubov diplomantov izobraževalnih ustanov matične države v državi gostiteljici, prispevata k ohranjanju vezi med takimi združenji, klubi in ustreznimi izobraževalnimi ustanovami ter prirejata strokovne seminarje za diplomante v državi gostiteljici;
- podpirata dejavnosti svojih knjižnic in druge storitve obveščanja zainteresiranih organizacij in posameznikov v državi gostiteljici;
- sodelujeta z združenji in društvi prijateljstva, izobraževalnimi, kulturnimi in znanstvenimi ustanovami v državi gostiteljici ter kulturnimi in informacijskimi centri drugih držav;
- ukvarjata se lahko z drugimi dejavnostmi, ki so skladne z namenom sporazuma o centrih in zakonodajo države gostiteljice.

Sodelovanje med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področjih kulture, znanosti in izobraževanja se izvaja na več ravneh med različnimi institucijami in organizacijami ter je pogosto neodvisno od sporazumov in drugih morebitnih pogodb in dogovorov med državama. Predvsem zaradi tega ni mogoče zagotoviti, da smo z revizijo zajeli vse dogodke in aktivnosti, ki predstavljajo sodelovanje med državama.

1.4 Revizijski pristop

Odgovore na revizijska vprašanja smo pridobili predvsem pri vladi, MZZ, MK in MIZŠ, to je revidirancih, nekatere pa smo pridobili tudi pri drugih subjektih, ki izvajajo dejavnosti na področju revizije. Pri izvajanju revizije smo uporabili različne kvalitativne in kvantitativne metode in tehnike revidiranja.

V reviziji smo predvsem proučili pravne podlage in operativne dokumente za zagotavljanje sodelovanja Republike Slovenije in Ruske federacije na področjih kulture, znanosti in izobraževanja. Opravili smo intervjuje z revidiranci in pregledali dokumentacijo, povezano z izvajanjem ukrepov na področju revizije.

2. SODELOVANJE NA PODROČJIH KULTURE, ZNANOSTI IN IZOBRAŽEVANJA

Sodelovanje med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področjih kulture, znanosti in izobraževanja se formalno izvaja na podlagi sporazuma o sodelovanju in sporazuma o centrih.

Za izvajanje sporazuma o sodelovanju Republika Slovenija in Ruska federacija sprejemata medvladne programe ter delovne protokole o sodelovanju med ustreznimi ministrstvi in organizacijami. Republika Slovenija in Ruska federacija lahko za izdelavo, sprejem in izvedbo periodičnih programov ustanovita mešano komisijo, ki bi se sestajala po potrebi, vendar najmanj 1-krat v 3 letih, izmenično v Republiki Sloveniji in v Ruski federaciji. V obdobju, na katero se nanaša revizija, so bili sprejeti naslednji 4 programi:

- Program sodelovanja med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije v kulturi, znanosti, izobraževanju in športu v obdobju 2010–2012¹⁵ (v nadaljevanju: program 2010–2012),
- Program sodelovanja med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije v kulturi, znanosti, izobraževanju in športu v obdobju 2013–2015¹⁶ (v nadaljevanju: program 2013–2015),
- Program sodelovanja med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije v kulturi, znanosti, izobraževanju in športu v obdobju 2016–2018¹⁷ (v nadaljevanju: program 2016–2018),
- Program sodelovanja med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije v kulturi, znanosti, izobraževanju, športu in mladinski politiki v obdobju 2019–2021¹⁸ (v nadaljevanju: program 2019–2021).

V okviru delovnih protokolov je bil 12. 12. 2013 podpisan Memorandum med Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport in Ministrstvom za šport Ruske federacije o sodelovanju na področju športne vzgoje in športa.

Za izvajanje sporazuma o centrih je Ruska federacija center v Republiki Sloveniji ustanovila 21. 4. 2011. Gre za Ruski center znanosti in kulture v Ljubljani, Predstavništvo Zvezne agencije Rossotrudničestvo v Sloveniji¹⁹.

Republika Slovenija centra v Ruski federaciji zaenkrat ni ustanovila. MZZ je pojasnilo, da je bil razlog za to ocena stroškov ustanovitve in delovanja centra, ki je bila pripravljena leta 2012. Ocena je bila primerljiva z višino stroškov, potrebnih za ustanovitev in delovanje diplomatsko-konzularnega predstavništva.

¹⁵ Uradni list RS, št. 6/11.

¹⁶ Uradni list RS, št. 19/14.

¹⁷ Uradni list RS, št. 99/15.

¹⁸ Program je bil potrjen na seji vlade z dne 7. 11. 2019, ni pa bil objavljen v Uradnem listu RS.

¹⁹ [URL: <http://svn.rs.gov.ru/sl/>], 15. 5. 2020.

Na podlagi ocene stroškov in ob upoštevanju omejenih finančnih virov ter tudi zato, ker med MZZ in Veleposlaništvom Republike Slovenije v Moskvi poteka dnevna komunikacija v obliki dopisovanja in/ali poročanja, se je MZZ odločilo, da centra v Ruski federaciji ne bo ustanovilo. Poleg tega MZZ meni, da bi center deloval predvsem kot pomoč dejavnostim, ki med državama že potekajo. S tem stališčem se na podlagi primerjave aktivnosti, ki naj bi jih centra izvajala, z aktivnostmi²⁰, ki jih izvajata državi na podlagi sporazuma o sodelovanju, tudi strinjamo. Pomoč zainteresiranim nudi Veleposlaništvo Republike Slovenije v Moskvi, kar je razvidno tudi iz dnevne komunikacije veleposlaništva z MZZ. Veleposlaništvo Republike Slovenije v Moskvi svoje aktivnosti na področju kulture, izobraževanja in znanosti objavlja na družbenih omrežjih in na svojih spletnih straneh²¹, kjer nudi tudi povezave do posameznih institucij in organizacij v Sloveniji predvsem s področja kulture in izobraževanja, manj pa s področja znanosti.

Programi, ki so namenjeni izvajanju sporazuma o sodelovanju, zajemajo tudi izvajanje aktivnosti, ki so opredeljene v sporazumu o centrih. Ugotovimo lahko, da je v programih poleg izvajanja sporazuma o sodelovanju opredeljeno tudi izvajanje sporazuma o centrih. To pomeni, da smo prek preverjanja izvedenih aktivnosti, opredeljenih v programih, preverili izvajanje aktivnosti, predvidenih v obeh sporazumih.

2.1 Načrtovanje in spremljanje sodelovanja

Da bi odgovorili na vprašanje, *ali je bilo načrtovanje in spremljanje sodelovanja na področjih kulture, znanosti in izobraževanja ustrezno*, smo preverili, kakšne so bile vloge posameznih revidirancev na področju načrtovanja in sodelovanja, ali so se odražale v ustreznem načrtu aktivnosti ter ali je bilo izvajanje aktivnosti spremljano zgolj prek posameznih aktivnosti ali tudi celovito glede na sprejete načrte aktivnosti.

Ustreznost načrtovanja in spremljanja sodelovanja na področjih kulture, znanosti in izobraževanja smo presojali zlasti glede na naslednja sodila:

- ali MZZ koordinira načrtovanje aktivnosti tako v okviru Republike Slovenije kot tudi v razmerju do Ruske federacije;
- ali MK in MIZŠ načrtujeta aktivnosti glede na dogovore s subjekti, ki načrte izvajajo;
- ali se vlada seznani oziroma potrdi z Rusko federacijo usklajene programe oziroma načrte aktivnosti;
- ali MK in MIZŠ sistematično spremljata izvajanje aktivnosti na področju, za katero sta pristojna;
- ali MZZ celovito spremlja izvajanje aktivnosti;
- ali se vlada seznani z realizacijo sprejetih programov.

2.1.1 Načrtovanje sodelovanja

Osnutke programov pripravljata bodisi Republika Slovenija bodisi Ruska federacija, in sicer je osnutek programa 2010–2012 pripravila Republika Slovenija, osnutke programov 2013–2015, 2016–2018 in 2019–2021 pa Ruska federacija.

Ko osnutek programa pripravlja Republika Slovenija, MZZ na podlagi predhodnega programa v sodelovanju z MK in MIZŠ ter drugimi subjekti koordinira pripravo novega osnutka programa in ga

²⁰ Pod pojmom aktivnost razumemo različne posamezne aktivnosti kot tudi sklope aktivnosti, ki prispevajo k sodelovanju med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo.

²¹ [URL: <http://www.moscow.embassy.si/>], 15. 5. 2020.

posreduje v usklajevanje Ruski federaciji. MZZ v sodelovanju z MK in MIZŠ koordinira usklajevanje programa z Rusko federacijo toliko časa, dokler se ne dogovorita o besedilu programa. Ko osnutek programa pripravlja Ruska federacija, MZZ v sodelovanju z MK in MIZŠ koordinira usklajevanje programa z Rusko federacijo toliko časa, dokler se ne dogovorita o besedilu programa.

Na MIZŠ je za usklajevanje programa odgovorna Služba za mednarodno sodelovanje in evropske zadeve (v nadaljevanju: služba MIZŠ). Naloge službe MIZŠ so usklajevanje s pristojnimi službami na MZZ ter usklajevanje z notranjimi organizacijskimi enotami na MIZŠ. Pri usklajevanju programa služba MIZŠ pozove notranje organizacijske enote k pregledu programa ter k predložitvi predlogov za dopolnitve programa. Za usklajevanje aktivnosti z izvajalci programov so zadolžene notranje organizacijske enote na MIZŠ.

Na MK je za usklajevanje programa odgovorna Služba za evropske zadeve in mednarodno sodelovanje (v nadaljevanju: služba MK). Naloge službe MK so usklajevanje dejavnosti s pristojnimi službami na MZZ ter usklajevanje z notranjimi organizacijskimi enotami na MK. Služba MK aktivnosti načrtuje oziroma usklajuje na podlagi pregleda preteklih programov, ki jih ob pomoči strokovnih služb MK, ki sodelujejo z javnimi zavodi in ustanovami s področja kulture in kulturno-umetniškega ustvarjanja, aktualizira in vsebinsko dopolni.

Ko je program usklajen, MZZ na podlagi obrazložitve MK in MIZŠ pripravi informacijo o nameravanem podpisu programa in jo pošlje v obravnavo vladi. Program s sklepom, ki ga pripravi MZZ, potrdi vlada.

Pregledali smo, ali so cilji oziroma aktivnosti, kot so opredeljene v programu 2010–2012, programu 2013–2015, programu 2016–2018 in programu 2019–2021, skladni s cilji oziroma nameni sporazuma o sodelovanju in sporazuma o centrih. Zanimalo nas je, ali so v programih zajeti vsi cilji iz sporazumov ter ali vsi cilji iz programov izhajajo iz ciljev sporazumov. Primerjavo smo izvedli na podlagi ciljev iz programa 2016–2018²², ki je bil zadnji in ki je bil že v celoti realiziran²³.

Ker gre za mednarodni akt na področjih kulture, znanosti, izobraževanja in športa, katerega temelj je izboljšanje sodelovanja med različnimi subjekti obeh držav, so nekateri cilji v programih, ki so bili dogovorjeni med vladama obeh držav, določeni bolj splošno. Cilji tudi niso vedno merljivi, saj vsebujejo predvsem načelne zaveze k sodelovanju in spodbujanju sodelovanja, zato smo njihovo uresničevanje preverjali posredno prek izvedenih aktivnosti, kar je podrobneje opisano v točkah 2.2 in 2.3 tega poročila.

Ugotovili smo, da cilji, določeni v programih, izhajajo iz ciljev, določenih v obeh sporazumih, bodisi se cilji iz programov nanašajo na več ciljev iz obeh sporazumov ali pa se več ciljev iz programov nanaša na 1 cilj enega od obeh sporazumov. Ugotovili smo tudi, da so v cilje programov zajeti skoraj vsi cilji iz obeh sporazumov. Izjema je cilj iz sporazuma o sodelovanju glede vzajemnega posvetovanja o medsebojnem priznavanju in ekvivalenci dokazil o izobrazbi, znanstvenih stopnjah in nazivih, ki je bil zajet v programih 2010–2012 in 2013–2015, ni pa zajet v programih 2016–2018 ter 2019–2021.

²² Cilji v programu 2010–2012, programu 2013–2015 in programu 2019–2021 se od teh ciljev lahko nekoliko razlikujejo, vendar so vsebinsko podobni.

²³ Program 2019–2021 je bil podpisan z Rusko federacijo 10. 9. 2019 [URL: <https://www.gov.si/novice/2019-09-10-predsednik-vlade-marjan-sarec-se-je-sestal-s-predsednikom-vlade-ruske-federacije-dmitrijem-medvedjevom/>] in potrjen s strani vlade 7. 11. 2019 [URL: https://www.gov.si/assets/vlada/Seja-vlade-SZJ/2019/11_2019/87.-dopisna-seja.pdf], 15. 5. 2020.

Pojasnilo MIZŠ

Razlog za opustitev cilja glede vzajemnega posvetovanja o medsebojnem priznavanju in ekvivalenci dokazil o izobrazbi, znanstvenih stopnjah in nazivih je v spremenjenem načinu priznavanja tako na mednarodni ravni kot na ravni posameznih držav. Republika Slovenija in Ruska federacija sta namreč podpisnici Bolonjske deklaracije in Lizbonske Konvencije o priznavanju visokošolskih kvalifikacij v evropski regiji²⁴ ter članici Skupnega evropskega visokošolskega prostora (European Higher Education Area – EHEA). Priznavanje in vrednotenje tujega izobraževanja pa v Republiki Sloveniji poteka na podlagi Zakona o vrednotenju in priznavanju izobraževanja²⁵, zato potreb po bilateralnih sporazumih na tem področju ni.

2.1.2 Spremljanje sodelovanja

Za izvajanje sporazuma o sodelovanju skrbijo MZZ, MK in MIZŠ. Aktivnosti iz sporazuma o sodelovanju izvajata predvsem MK in MIZŠ bodisi neposredno bodisi prek drugih subjektov.

Znotraj MIZŠ je za koordinacijo sodelovanja z Rusko federacijo zadolžena služba MIZŠ, posamezne aktivnosti pa pripravljajo in izvajajo druge notranje organizacijske enote MIZŠ ali zunanji izvajalci. Celovito in sistematično spremljanje izvajanja programov, sprejetih na podlagi sporazuma o sodelovanju, se na ravni MIZŠ v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni izvajalo, izvajanje aktivnosti so spremljale posamezne notranje organizacijske enote MIZŠ, ki so pristojne za izvajanje teh aktivnosti. Ocení, da MIZŠ izvajanja programov ni spremljalo sistematično in na ravni ministrstva, pritrjuje tudi dejstvo, da je MIZŠ za potrebe revizije moralo pridobiti podatke o izvedenih aktivnostih od posameznih notranjih organizacijskih enot.

Znotraj MK je za koordinacijo sodelovanja z Rusko federacijo zadolžena služba MK, posamezne aktivnosti pa pripravljajo in izvajajo tudi druge notranje organizacijske enote MK ali zunanji izvajalci. Nekateri izvajalci aktivnosti, ki jih izvedejo, javijo MK ali Veleposlaništvu Republike Slovenije v Moskvi, ki v nekaterih primerih poskrbita tudi za promocijo dogodkov. Celovito in sistematično spremljanje izvajanja programov, sprejetih na podlagi sporazuma o sodelovanju, se na ravni MK v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni izvajalo, izvajanje aktivnosti so spremljale posamezne notranje organizacijske enote MK, ki so bile pristojne za izvajanje teh aktivnosti. Ocení, da MK izvajanja programov ni spremljalo sistematično in na ravni ministrstva, pritrjuje tudi dejstvo, da je MK za potrebe revizije moralo pridobiti podatke o izvedenih aktivnostih od posameznih notranjih organizacijskih enot.

Ukrep MK

MK je na podlagi izkušenj pri pripravi poročil za namene te revizije pripravilo zahtevo po pridobitvi dodatnih podatkov o mednarodnih aktivnostih javnih zavodov in entitet, ki spadajo pod pristojnost MK, in sicer jih je pozvalo, da pri pripravi predlogov finančnega načrta in programa dela za leto 2020 upoštevajo ter izpolnijo obrazec predvidenih mednarodnih aktivnosti, projektov in izmenjav. Obrazec je namenjen zbiranju podatkov s področja mednarodnega sodelovanja in promocije ter omogoča pridobitev podatkov o mednarodnem sodelovanju javnih zavodov in entitet. MK je pričakovalo, da bi lahko pridobilo podatke do konca februarja 2020. MK naj bi tako pridobilo: informacijo o lokaciji in datumu mednarodnega sodelovanja, izvajalcu iz Republike Slovenije, tujem partnerju, informacijo o umetniški zvrsti, področju sodelovanja, vsebini ter finančni konstrukciji. Tako pridobljeni podatki naj bi MK omogočili izboljššan in bolj celovit vpogled v napovedane aktivnosti in sprotno spremljanje sodelovanja ter, ob njihovem zaključku, tudi pridobitev vsebinsko bogatejših poročil.

²⁴ Uradni list RS - Mednarodne pogodbe, št. 14/99 (Uradni list RS, št. 45/99).

²⁵ Uradni list RS, št. 87/11 (97/11-popr.), 109/12.

MK se je v letu 2019 z MZZ dogovorilo, da pristojna slovenska diplomatsko-konzularna predstavništva v tujini za kulturne projekte, realizirane z njihovo pomočjo in sofinancirane iz proračunskih sredstev, po zaključku projektov poleg finančnega pripravijo tudi vsebinsko poročilo z evalvacijo. S tem ukrepom želi MK izboljšati nadzor nad porabljenimi proračunskimi sredstvi ter omogočiti pravičnejšo delitev proračunskih sredstev.

MZZ sodelovanje med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na podlagi sporazuma o sodelovanju redno spremlja, ne pripravlja pa glede tega celovitih poročil, niti mu o sodelovanju med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na podlagi sporazuma o sodelovanju redno in celovito ne poročata MIZŠ in MK. Realizacijo sodelovanja med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na podlagi sporazuma o sodelovanju pa MZZ spremlja prek dnevnih poročil, letnih poročil, prek posebnih poročil, pripravljenih za namene bilateralnih srečanj, in na zasedanjih mešanih komisij. Ob posameznih dogodkih, kot so na primer obiski slovenskih politikov in/ali gospodarstvenikov, ministrstva pripravijo pregled aktualnih dogodkov in jih posredujejo MZZ, ta pa jih vključi v protokol oziroma z njimi seznani delegacijo.

Pojasnilo MZZ

Obseg dela MZZ časovno ne omogoča oziroma dopušča sistematičnega oblikovanja celostnih dokazil o spremljanju programov, če za to ni izrecne potrebe.

Dnevno spremljanje izvajanja programov poteka prek dnevne komunikacije in je vezano na vse vidike izvajanja aktivnosti. Letno spremljanje poteka v okviru priprave letnih poročil Veleposlaništva Republike Slovenije v Moskvi ali MZZ. Politično se izvajanje programov oceni na bilateralnih srečanjih na raznih ravneh.

V okviru vsakodnevnega komuniciranja veleposlaništvo obvešča MZZ tudi o dogodkih na področju kulture, znanosti in izobraževanja. Posredovana poročila niso v standardizirani obliki, ocenjujemo pa, da vsebujejo vse pomembne informacije o izvedenem sodelovanju. Poročila tudi niso vedno namenjena le MZZ, ampak tudi drugim, ki bi jih lahko to sodelovanje zanimalo ali jim bilo celo v spodbudo, kar ocenjujemo kot dobro prakso. Ker so v dnevno komunikacijo z MZZ vključena tudi druga diplomatska predstavništva, to pomeni, da se lahko poročila Veleposlaništva Republike Slovenije v Moskvi posredujejo tudi predstavništvom v drugih državah. Kot primer lahko navedemo poučevanje slovenskega jezika, ki se je organiziralo in izvajalo v Ruski federaciji, o čemer je veleposlaništvo tudi poročalo. Poročilo o tej dejavnosti pa je bilo posredovano tudi vsem drugim predstavništvom Republike Slovenije.

Vlada ne spremlja posebej sodelovanja med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na podlagi sporazuma o sodelovanju, se pa z njim seznani ob sprejemanju programov, za potrjevanje katerih je pristojna.

Ugotovimo lahko, da se realizacija programov spremlja predvsem na ravni notranjih organizacijskih enot ali drugih izvajalcev, ki so za izvajanje programa dejansko pristojni, ne spremlja pa se celovito na ravni MK in MIZŠ. Realizacija programov se celovito ne spremlja niti na ravni vlade ali MZZ, ki se z realizacijo programov seznani zgolj občasno.

2.2 Sodelovanje na področju kulture

Da bi odgovorili na vprašanje, *ali so bili cilji sporazumov, kot so določeni v programih na področju kulture, doseženi*, smo preverili, ali so bili določeni cilji in na njihovi podlagi koordinirane in izvajane aktivnosti, ki so prispevale k uresničevanju ciljev, ter ali je bilo doseganje ciljev spremljano.

Ustreznost sodelovanja na področju kulture smo presojali zlasti glede na naslednja sodila:

- cilji na področju kulture so bili določeni,
- aktivnosti na področju kulture so bile koordinirane in spremljane v skladu s sprejetimi programi,
- doseganje ciljev na področju kulture je bilo spremljano.

Programi sodelovanja, ki so bili veljavni v obdobju, na katero se nanaša revizija, v kulturi opredeljujejo sodelovanje na naslednjih področjih:

- področje kulture in umetnosti,
- področje kulturne dediščine,
- področje založništva, knjižnic in arhivov,
- področje kinematografije in
- področje sredstev množičnega obveščanja.

Za področje mednarodnega sodelovanja na področju kulture so bila v obdobju, na katero se nanaša revizija, to je v obdobju 10 let, porabljena sredstva proračuna najmanj v znesku 2.011.973 evrov, v kar pa se všteto tudi sredstva, namenjena Mednarodni ustanovi - Forumu slovanskih kultur (v nadaljevanju: Forum slovanskih kultur), in sicer v znesku 1.129.693 evrov (več v točki 2.3.3 tega poročila).

MK namenja sredstva izvajalcem predvsem prek javnih razpisov, izvedenih na podlagi Pravilnika o izvedbi javnega poziva in javnega razpisa za izbiro kulturnih programov in kulturnih projektov²⁶. MZZ skupaj z MK namenja sredstva izvajalcem iz Kulturnega sklada na podlagi določil Pravilnika o sofinanciranju kulturnih projektov s sodelovanjem diplomatskih predstavništev in konzulatov Republike Slovenije v tujini²⁷.

V septembru 2016 je MK z Ministrstvom za kulturo Ruske federacije podpisalo skupno izjavo o izvedbi Sezone slovenske kulture v Ruski federaciji in Sezone ruske kulture v Republiki Sloveniji v letih 2017 in 2018.

2.2.1 Sodelovanje na področju kulture in umetnosti

V programih sodelovanja so cilji na področju kulture in umetnosti določeni na naslednji način²⁸:

- strani bosta spodbujali udeležbo umetniških skupin na mednarodnih festivalih in drugih kulturnih prireditvah v obeh državah; strani bosta na podlagi vzajemnosti usklajevali programe in roke nastopov umetniških skupin;
- strani bosta pomagali pri vzpostavljanju in uresničevanju neposrednega sodelovanja med ustreznimi kulturnimi in umetniškimi ustanovami Republike Slovenije in Ruske federacije, zlasti med gledališči, muzeji, galerijami, knjižnicami ter znanstvenimi ustanovami za varstvo in ohranjanje kulturne dediščine ter spomenikov; to sodelovanje bo potekalo na podlagi posameznih dogovorov med partnerji;

²⁶ Uradni list RS, št. 43/10, 62/16.

²⁷ Uradni list RS, št. 26/11.

²⁸ Navedeni so cilji iz programa 2016–2018. Cilji v programu 2010–2012, programu 2013–2015 in programu 2019–2021 se od teh ciljev lahko malenkostno razlikujejo, vendar so vsebinsko enaki.

- strani bosta sporazumno izmenjavali razstave iz muzejskih zbirk in razstave sodobne umetnosti, kataloge, strokovno literaturo, informacije, dobre prakse in znanje s področja varovanja in ohranjanja kulturne dediščine; s tem želita pomagati pri organiziranju monotematskih razstav v Ljubljani, Moskvi in Sankt Peterburgu, kjer bi se razstavljala pomembna umetniška dela iz muzejev in galerij Republike Slovenije in Ruske federacije; pogoji organiziranja razstav se bodo usklajevali vsakič posebej;
- strani bosta spodbujali izmenjavo strokovnjakov za glasbo, gledališče, likovno umetnost, varstvo in ohranjanje kulturne dediščine in spomenikov, knjižničarstvo, muzejstvo in arhivistiko ter strokovnjakov iz kulturnih ustanov zaradi njihove udeležbe na konferencah, simpozijih in srečanjih; število strokovnjakov, področje, s katerim se ukvarjajo, in pogoji izmenjav se bodo usklajevali za vsak posamezen primer posebej;
- strani bosta spodbujali stike in sodelovanje med slovenskimi in ruskimi kulturniki in umetniki tudi s prirejanjem okroglih miz v Ljubljani in Moskvi o vlogi kulture v sodobni družbi; slovenska stran predlaga, da se vsako leto 1 ruski pisatelj udeleži srečanja PEN kluba na Bledu in mednarodnega srečanja pisateljev v Vilenici; o kritju stroškov udeležencev se dogovorijo organizatorji in udeleženci sami;
- strani bosta spodbujali pripravljenost za strokovno sodelovanje in usposabljanje s področja muzeologije ter izmenjavo razstav med državnimi muzeji v Sloveniji – Narodnim muzejem Slovenije, Muzejem novejših zgodovine, Tehniškim muzejem Slovenije, Narodno galerijo in Moderno galerijo Ljubljana ter med drugimi slovenskimi muzeji in institucijami, ki spadajo pod Ministrstvo za kulturo Ruske federacije – zvezno državno proračunsko kulturno ustanovo Vserusko muzejsko združenje Državna Tretjakovska galerija, zvezno državno proračunsko kulturno ustanovo Ruski muzej ter zvezno državno proračunsko kulturno ustanovo Državni muzej likovnih umetnosti A. S. Puškina;
- strani bosta podpirali sodelovanje svojih kulturnih predstavnikov na mednarodnih festivalih in drugih kulturnih prireditvah v Republiki Sloveniji in Ruski federaciji; slovenska stran bo obveščala rusko stran o večjih festivalih, ki potekajo v Republiki Sloveniji, kot so Mednarodni poletni festival v Ljubljani (julija in avgusta vsako leto), Festival stare glasbe Brežice (julija in avgusta vsako leto), Mednarodni festival Lent v Mariboru (junija vsako leto), Primorski poletni festival (julija in avgusta vsako leto), Mednarodni festival računalniških umetnosti v Mariboru (junija vsako leto), Mednarodni literarni festival Vilenica, mednarodni pesniški festival na Ptuju Dnevi poezije in vina; ruska stran bo obveščala slovensko stran o pomembnih mednarodnih konferencah o kulturni dediščini in o večjih festivalih, ki potekajo v Ruski federaciji, kot so Sanktpeterburški mednarodni zborovski festival, Mednarodni natečaj opernih solistov Galine Višnjevske, Mednarodni gledališki festival A. P. Čehova (Moskva), Gledališki festival Novi evropski teater (NET, Moskva), Mednarodni festival – šola sodobne umetnosti Teritorij (Moskva), Mednarodni potujoči lutkovni festival Arka, Mednarodni festival ljudskih umetnosti in obrti Sadko, Mednarodni festival ljudske ustvarjalnosti Skupnost; strani bosta spodbujali organizacijo prireditev vsakoletnega festivala Ruska maslenica v Ljubljani, festivala ruskih otroških pesmi Veseli veter v mestih po Sloveniji, vsakoletnega festivala ruske romance Ohrani me, moj talisman v Škofji Loki; strani bosta spodbujali organizacijo in izvedbo festivalov slovenske ljudske in zabavne glasbe v Moskvi, Vladimirju in v Jaroslavlju ter sodelovanje slovenskih ljudskih skupin pri projektih Narodopisnega parka muzeja Etnomir v Kaluški pokrajini;
- strani bosta spodbujali sodelovanje med ustreznimi organizacijami obeh strani, dejavnost katerih je usmerjena v ohranitev in razvoj ljudske umetnosti in obrti.; s tem namenom bosta strani pomagali pri organiziranju razstav slovenskih tradicionalnih ljudskih obrti v Moskvi in Vladimirju ter ruskih tradicionalnih ljudskih obrti v Ljubljani in Mariboru.

Sodelovanje med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področju kulture in umetnosti je v obdobju, na katero se nanaša revizija, potekalo na različne načine, ki jih opisujemo v nadaljevanju.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, je bilo izvedenih 24 gostovanj slovenskih umetniških skupin v Ruski federaciji, medtem ko so ruske umetniške skupine izvedle 7 gostovanj v Republiki Sloveniji. Poleg tega je bilo izvedenih 22 neposrednih sodelovanj med kulturnimi in umetniškimi ustanovami Republike Slovenije in Ruske federacije, 25 izmenjav strokovnjakov s področja kulture in 16 izmenjav razstav iz muzejskih zbirk in razstav sodobne umetnosti, katalogov, strokovne literature, informacij, dobre prakse in znanja s področja varovanja in ohranjanja kulturne dediščine ter 16 strokovnih sodelovanj s področja muzeologije in izmenjave razstav. Slovenski izvajalci so sodelovali na 6 mednarodnih razstavah in kulturnih prireditvah v Ruski federaciji, ruski izvajalci pa na 10 mednarodnih razstavah in kulturnih prireditvah v Republiki Sloveniji.

Primeri

Koncertni zbor Carmina Slovenica se je predstavil na največjem ruskem festivalu uprizoritvenih umetnosti Zlata maska v Moskvi in si s predstavo Ko gora spremeni obleko prislužil prestižno rusko gledališko nagrado Zlata maska za najboljšo tujo produkcijo, predstavljeno v Ruski federaciji v letu 2015.

Foto: D. Šilec Petek

Razstavo Moderne galerije Ljubljana NSK od Kapitala do kapitala si je v Muzeju sodobne umetnosti Garage v Moskvi ogledalo 70.745 obiskovalcev.

Foto: A. Mizerit.

MK v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni imelo programov izmenjav z Rusko federacijo in tudi ne sodelovanja s področja ljudske umetnosti in obrti med državama.

Ugotovimo lahko, da so MK ter predvsem drugi subjekti izvajali aktivnosti, s katerimi so uresničevali skoraj vse cilje, določene v programih na področjih kulture in umetnosti, oziroma je sodelovanje med Rusko federacijo in Republiko Slovenijo na področju kulture in umetnosti potekalo tako, kot je bilo dogovorjeno v programih.

Glede spremljanja ciljev na področju kulture in umetnosti smo ugotovili, da jih MK ni spremljalo sistematično, kar nam je oteževalo potrditev njihovega doseganja. Nekateri cilji so bili tudi zastavljeni na način (s pojmi spodbujanje, pomaganje), da je njihovo doseganje težko neposredno preveriti.

2.2.2 Sodelovanje na področju kulturne dediščine

V programih sodelovanja so cilji na področju kulturne dediščine določeni na naslednji način²⁹:

- strani bosta sodelovali pri varstvu kulturne dediščine v skladu s Konvencijo o ukrepih za prepoved in preprečevanje nedovoljenega uvoza in izvoza kulturnih dobrin ter prenosa lastninske pravice na njih³⁰ z dne 14. 11. 1970 in v skladu z zakonodajo obeh držav; v ta namen bosta strani sprejemali ustrezne ukrepe za preprečevanje nezakonitega izvoza kulturnih dobrin vsake od držav in spodbujali sodelovanje med pristojnimi državnimi ustanovami pri izmenjavi informacij o teh kulturnih dobrinah ter ukrepali glede njihovega vračanja;
- strani bosta sodelovali pri varstvu in restavriranju spomenikov in usposabljanju strokovnjakov s področja kulturne dediščine ter v ta namen vzpostavili neposredne stike med Restavratorskim centrom Zavoda za varstvo kulturne dediščine Republike Slovenije in zvezno državno proračunsko kulturno ustanovo Vseruski likovni znanstveno-restavratorski center akademika I. E. Grabarja, zvezno državno proračunsko kulturno ustanovo Državni muzej spomenik Isaakijevska katedrala; strani bosta tudi podpirali sodelovanje med drugimi sorodnimi ustanovami;
- strani sodelujeta pri morebitnih vzdrževalnih delih na Ruski kapelici pod Vrščem in drugih ruskih spominskih objektih v Republiki Sloveniji ter pri morebitnih vzdrževalnih delih na slovenskih spominskih obležjih v Ruski federaciji; strani bosta v primerih reševanja kulturnih spomenikov, poškodovanih v naravnih nesrečah in drugih okoliščinah, nudili vzajemno medsebojno pomoč.

Sodelovanje med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področju kulturne dediščine je v obdobju, na katero se nanaša revizija, potekalo na različne načine, ki jih opisujemo v nadaljevanju.

Republika Slovenija in Ruska federacija sta državi članici Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (v nadaljevanju: UNESCO), Konvencije o ukrepih za prepoved in preprečevanje nedovoljenega izvoza in uvoza kulturnih dobrin in prenosa lastninske pravice na njih. Konkretnih primerov kršitev prepovedi, pri katerih bi pristojni organi obeh držav morali vzpostaviti tesnejše sodelovanje, v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni bilo.

Maja 2013 je bil podpisan Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije o vojnih grobiščih³¹, za izvajanje katerega je bila ustanovljena mešana komisija, ki se je v obdobju, na katero se nanaša revizija, sestala 2-krat. V okviru te komisije so potekali tudi dogovori o postavitvi spomenika vsem padlim slovenskim vojakom v 1. in 2. svetovni vojni v Ruski federaciji v Moskvi, ki je bil odkrit 11. 9. 2019. Centralni spomenik ruskim žrtvam vojn na ozemlju Republike Slovenije na ljubljanskih Žalah pa je bil odkrit 30. 6. 2017. V letu 2017 je bil ustanovljen neprofitni zavod zasebnega prava Mednarodni raziskovalni center druge svetovne vojne Maribor. Ob 100. obletnici je bila pri Ruski kapelici pod Vrščem 30. 7. 2016 proslava pod pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije, ki se jo je udeležil tudi predsednik Ruske federacije.

²⁹ Tako kot opomba 28.

³⁰ Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe št. 50/73. Konvencija je bila v slovenski pravni red po osamosvojitvi prevzeta na podlagi Akta o notifikaciji nasledstva glede konvencij UNESCO, mednarodnih večstranskih pogodb o zračnem prometu, konvencij mednarodne organizacije dela, konvencij mednarodne pomorske organizacije, carinskih konvencij in nekaterih drugih mednarodnih večstranskih pogodb (Uradni list RS - Mednarodne pogodbe, št. 15/92, 1/97, 17/15 (Uradni list RS, št. 42/92, 13/97; 105/15)).

³¹ Zakon o ratifikaciji Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije o vojnih grobiščih (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/13 (Uradni list RS, št. 92/13)).

Primer

Spominska svečanost pri Ruski kapelici pod Vršičem, ki se odvija vsako leto zadnjo nedeljo v juliju, je po osamosvojitvi Slovenije pridobila na pomenu in postala tradicionalni kraj slovensko-ruskih letnih srečanj. Vpisana je v Register kulturne dediščine Slovenije kot kulturni spomenik lokalnega pomena, od januarja 2016 pa je Ruska kapelica vpisana tudi v UNESCOV Poskusni seznam svetovne dediščine v sklopu slovenskega dela Poti miru od Alp do Jadrana – dediščina 1. svetovne vojne.

Foto: M. Skledar

Ugotovimo lahko, da so MK in drugi subjekti izvajali aktivnosti, s katerimi so uresničevali nekatere cilje, določene v programih na področjih kulturne dediščine. Nekateri cilji niso bili uresničeni predvsem zaradi tega, ker do sodelovanja ni prišlo.

Glede spremljanja ciljev na področju kulturne dediščine smo ugotovili, da jih MK ni spremljalo sistematično, kar otežuje spremljanje in ocenjevanje njihovega doseganja.

2.2.3 Sodelovanje na področju založništva, knjižnic in arhivov

V programih sodelovanja so cilji na področju založništva, knjižnic in arhivov določeni na naslednji način³²:

- strani bosta pomagali pri izmenjavi književnih prevajalcev;
- strani bosta spodbujali sodelovanje pri pripravi in pošiljanju tiskovin; s tem namenom bosta:
 - proučili možnosti za izmenjavo knjig, periodičnega in drugega tiska na komercialni in nekomercialni podlagi;
 - spodbujali neposredno sodelovanje med založbami svojih držav zaradi prevajanja in izdajanja del zlasti sodobne slovenske in ruske književnosti;
 - podpirali vzajemno udeležbo na knjižnih sejnih in drugih podobnih prireditvah, ki potekajo na ozemlju obeh držav;
 - proučili možnosti za izmenjavo razstav tiskovin, pogoje in roke njihove izvedbe pa bosta vsakokrat posebej usklajevali z zainteresiranimi organizacijami posamezne strani;
 - spodbujali prevajanje in izdajanje avtorjev obeh držav, predvsem sodobnih;
- strani bosta sodelovali v knjižničarstvu in zlasti omogočali sodelovanje med državnimi, znanstvenimi, univerzitetnimi in javnimi knjižnicami;
- strani bosta podpirali sodelovanje med Narodno univerzitetno knjižnico v Ljubljani (NUK), Slovansko knjižnico v okviru Mestne knjižnice Ljubljana in zvezno državno proračunsko ustanovo Ruska državna knjižnica, zvezno državno proračunsko kulturno ustanovo Vseruska državna knjižnica za tuje književnosti M. I. Rudomina v Moskvi, zvezno državno proračunsko kulturno ustanovo Ruska državna knjižnica umetnosti v Moskvi, zvezno državno proračunsko ustanovo Ruska nacionalna knjižnica v Sankt Peterburgu, in sicer na spodaj navedenih področjih:
 - izmenjava strokovnjakov in izkušenj v knjižničarstvu;
 - izmenjava izkušenj pri organiziranju knjižničarskih informacijskih mrež;
 - vodenje knjižnic (trženje, finančno vodenje, kadrovanje);
 - ohranjanje dokumentov na elektronskih nosilcih;
 - izmenjava knjižničnega gradiva;
 - skupni razstavniki projekti;
- strani bosta podpirali vsestransko sodelovanje med Arhivom Republike Slovenije in Zvezno arhivsko agencijo (Ruska federacija) in na podlagi Dogovora med Arhivom Republike Slovenije in Zvezno arhivsko službo Rusije o sodelovanju na področju arhivov z dne 18. 12. 1997 prispevali k neposrednemu sodelovanju med arhivi obeh držav; raziskovalcem se v znanstvene namene omogoči dostop do arhivov.

Sodelovanje med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področju založništva, knjižnic in arhivov je v obdobju, na katero se nanaša revizija, potekalo na različne načine, ki jih opisujemo v nadaljevanju.

Ruski prevajalci so se v obdobju, na katero se nanaša revizija, udeležili 10 prevajalskih seminarjev, ki jih je organizirala Javna agencija za knjigo Republike Slovenije, slovenski prevajalci pa so se udeležili 4 seminarjev v Ruski federaciji. Javna agencija za knjigo Republike Slovenije je v obdobju od leta 2010 do leta 2019 v ruščino prevedla 20 knjig, za kar je namenila 60.300 evrov. Slovenski avtorji so se 4-krat udeležili knjižnih sejmov v Ruski federaciji. Poleg tega je bilo izvedenih tudi več gostovanj slovenskih avtorjev v Ruski federaciji in nekaj gostovanj ruskih avtorjev v Republiki Sloveniji.

³² Tako kot opomba 28.

Primer

V letu 2017 je bil za izbrane književne prevajalce s celega sveta, ki se ukvarjajo s prevajanjem slovenske književnosti, v Mariboru v okviru 7. mednarodnega prevajalskega seminarja slovenske književnosti organiziran literarni večer z gostujočimi slovenskimi avtorji.

V letu 2012 je bil podpisan sporazum o sodelovanju med Vserusko državno knjižnico za tuje književnosti M. I. Rudomino iz Moskve in Narodno univerzitetno knjižnico iz Ljubljane, v okviru katerega je bilo izvedenih več srečanj in donacij knjig. Arhiv Republike Slovenije je sodeloval z Rusko zvezno agencijo za arhive pri pripravi skupnega zbornika Rusko-slovenski odnosi v dokumentih od 12. stoletja do 1914, ki sta ga v obdobju, na katero se nanaša revizija, večkrat skupaj predstavila. Slovenski arhivi so v obdobju od leta 2010 do leta 2019 sodelovali na 7 dogodkih v Ruski federaciji, ruski arhivi pa na 2 dogodkih v Republiki Sloveniji.

Ugotovimo lahko, da so MK in drugi subjekti izvajali aktivnosti, s katerimi so uresničevali cilje, določene v programih na področjih založništva, knjižnic in arhivov.

Glede spremljanja ciljev na področjih založništva, knjižnic in arhivov smo ugotovili, da jih MK ni spremljalo sistematično, kar nam je oteževalo potrditev njihovega doseganja.

2.2.4 Sodelovanje na področju kinematografije

V programih sodelovanja so cilji na področju kinematografije določeni na naslednji način³³:

- strani bosta podpirali nekomercialno izmenjavo filmskih prireditev (filmskih tednov, premier, retrospektiv) in medsebojno sodelovanje na mednarodnih filmskih festivalih na ozemljih obeh držav v skladu z njunimi pravili; strani bosta spodbujali organiziranje vsakoletnih tednov slovenskega filma v Ruski federaciji v sodelovanju s Slovensko kinoteko in Slovenskim filmskim centrom, javno agencijo Republike Slovenije ter ruskega filma v Sloveniji v sodelovanju s filmskima družbama Mosfilm in Lenfilm;
- strani bosta spodbujali filmske koprodukcije; s tem namenom bosta pomagali pri organiziranju srečanj slovenskih in ruskih cineastov;
- strani bosta pomagali pri razvijanju sodelovanja med Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo Univerze v Ljubljani in zvezno državno proračunsko izobraževalno ustanovo za visoko in podiplomsko strokovno izobraževanje Vseruski državni inštitut za kinematografijo S. A. Gerasimova ter zvezno državno proračunsko izobraževalno ustanovo za visoko strokovno izobraževanje Sanktpeterburška državna univerza za film in televizijo;
- strani bosta prispevali k razvijanju sodelovanja med Slovensko kinoteko, Slovenskim filmskim centrom, javno agencijo Republike Slovenije in Slovenskim filmskim arhivom pri Arhivu Republike Slovenije ter zvezno državno proračunsko kulturno ustanovo Državni filmski sklad Ruske federacije in zvezno javno ustanovo Ruski državni arhiv filmskih dokumentov v Krasnogorsku, Moskovska pokrajina.

Sodelovanje med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področju kinematografije je v obdobju, na katero se nanaša revizija, potekalo na različne načine, ki jih opisujemo v nadaljevanju.

V letu 2018 so bili izvedeni Dnevi slovenskega filma v Moskvi, v okviru katerih je bilo predstavljeno 7 slovenskih filmov, v letu 2019 pa je bil izveden Teden slovenskega filma v Sankt Peterburgu, v okviru katerega je bilo predstavljeno 8 slovenskih filmov. V letu 2015 pa je bil izveden Teden ruskega filma v Slovenski kinoteki, v okviru katerega je bilo predstavljeno 6 ruskih filmov. Filmske koprodukcije med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo ni bilo.

Primer

Igrano-dokumentarni celovečerni film Houston, imamo problem! režiserja Žige Virca je bil prvi izmed 7 slovenskih celovečernih filmov, s katerimi se je Republika Slovenija prvič po osamosvojitvi predstavila v Ruski federaciji v okviru Dnevov slovenskega filma v Moskvi v letu 2018.

MK je navedlo, da glede na podatke, s katerimi razpolaga, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni izvedla nobenega skupnega projekta z akademijami iz Ruske federacije. Prav tako naj tudi Slovenski filmski arhiv pri Arhivu Republike Slovenije po navedbah MK v navedenem obdobju ne bi sodeloval z ruskim državnim filmskim arhivom. V okviru sodelovanja na mednarodnih filmskih festivalih so slovenski filmi v Ruski federaciji v obdobju, na katero se nanaša revizija, sodelovali 6-krat.

³³ Tako kot opomba 28.

Ugotovimo lahko, da so MK in drugi subjekti izvajali aktivnosti, s katerimi so uresničevali nekatere cilje, določene v programih na področjih kinematografije, drugih pa niso uresničili, ker do sodelovanja ni prišlo.

Glede spremljanja ciljev na področju kinematografije smo ugotovili, da jih MK ni spremljalo sistematično, kar nam je oteževalo potrditev njihovega doseganja.

2.2.5 Sodelovanje na področju sredstev množičnega obveščanja

V programih sodelovanja so cilji na področju sredstev množičnega obveščanja določeni na naslednji način³⁴:

- strani bosta prispevali k širitvi stikov in razvijanju sodelovanja med radijskimi in televizijskimi organizacijami, tudi tistimi, ki sodelujejo v okviru Evropske radiodifuzne zveze (European Broadcasting Union); ob obojestranskem zanimanju se bodo radijske in televizijske organizacije dogovarjale o neposrednem sodelovanju ter se medsebojno opozarjale na umetniške filme oziroma nadaljevanke, ki bi bile zanimive za prikaz v obeh državah, kakor tudi na tekmovanja in festivale v obeh državah; strani bosta v skladu s svojimi zmožnostmi podpirali udeležbo delegacij na mednarodnih radijskih in televizijskih festivalih in tekmovanjih v Republiki Sloveniji in Ruski federaciji; strani bosta podpirali promocijo poučevanja jezikov in poznavanja kulturne dediščine obeh držav; strani bosta spodbujali medsebojne obiske strokovnjakov z namenom boljšega poznavanja kultur obeh držav.

Sodelovanje med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področju sredstev množičnega obveščanja je v obdobju, na katero se nanaša revizija, potekalo na različne načine, ki jih opisujemo v nadaljevanju.

V zvezi s sodelovanjem na področju sredstev množičnega obveščanja med državama v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni bilo izkazanih nobenih izmenjav ali gostovanj, ampak samo programske odločitve, pri katerih so vsi mediji v Republiki Sloveniji in tudi Radiotelevizija Slovenija v skladu z ustavo in zakoni neodvisni. Programi Radia Slovenija v obdobju od leta 2010 do leta 2019 niso imeli formalnega medprogramskega sodelovanja z rusko stranjo – niti v okviru Evropske radiodifuzne zveze ne. Radiotelevizija Slovenija je v obdobju, na katero se nanaša revizija, predvajala 92 vsebin, povezanih z Rusko federacijo, v 4 primerih pa je šlo za sodelovanje, povezano z Evropsko radiodifuzno zvezo.

³⁴ Tako kot opomba 28.

Primer

V letu 2018 je 3. program Radia Slovenija izvedel neposredni prenos koncerta ruskih umetnikov in glasbenikov Nadežde Tokareve (violina) in Evgenija Sinajskega (klavir), ki sta v okviru Vzhodnoevropskega umetniškega dialoga nastopila v Slovenski filharmoniji v Ljubljani. Glasbenika z večstranskim glasbenim vpogledom že vrsto let sooblikujeta slovenski glasbeni prostor.

Ugotovimo lahko, da so MK in drugi subjekti izvajali aktivnosti, s katerimi so zgolj v manjši meri uresničili cilj, določen v programih na področju sredstev množičnega obveščanja.

Glede spremljanja ciljev na področju množičnega obveščanja smo ugotovili, da jih MK ni spremljalo sistematično, kar nam je oteževalo potrditev njihovega doseganja.

2.3 Sodelovanje na področju znanosti in izobraževanja

Da bi odgovorili na vprašanje, *ali so bili cilji sporazumov, kot so določeni v programih na področju znanosti in izobraževanja, doseženi*, smo preverili, ali so bili določeni cilji in na njihovi podlagi koordinirane in izvajane aktivnosti, ki so prispevale k uresničevanju ciljev, ter ali je bilo doseganje ciljev spremljano.

Ustreznost sodelovanja na področju znanosti in izobraževanja smo presojali zlasti glede na naslednja sodila:

- cilji na področju znanosti in izobraževanja so bili določeni,
- aktivnosti na področju znanosti in izobraževanja so bile koordinirane in spremljane v skladu s sprejetimi programi,
- doseganje ciljev na področju znanosti in izobraževanja je bilo spremljano.

Programi sodelovanja, ki so bili veljavni v obdobju, na katero se nanaša revizija, v znanosti in izobraževanju opredeljujejo sodelovanje na naslednjih področjih:

- področje znanosti in izobraževanja,
- področje športa, turizma in mladine ter
- druge izmenjave.

Za področje mednarodnega sodelovanja na področju znanosti in izobraževanja so bila v obdobju, na katero se nanaša revizija, porabljen sredstva proračuna najmanj v znesku 506.027 evrov, od tega 53.662 evrov za štipendije in nastanitve študentov ter 452.365 evrov za sodelovanje med znanstvenimi institucijami v okviru enostranskih razpisov za dvostranske mobilnostne projekte³⁵, ki so bili financirani na podlagi pravilnikov, ki so v tem obdobju urejali postopke sofinanciranja tovrstnih projektov³⁶.

Z namenom okrepitve sodelovanja na področju športa je bil decembra 2013 podpisan Memorandum med Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport in Ministrstvom za šport Ruske federacije o sodelovanju na področju športne vzgoje in športa.

2.3.1 Sodelovanje na področju znanosti in izobraževanja

V programih sodelovanja so cilji na področju znanosti in izobraževanja določeni na naslednji način³⁷:

- strani bosta spodbujali sodelovanje na izobraževalnem, znanstvenem in tehnološkem področju med institucijami obeh držav po načelih enakosti in suverenosti ter v obojestransko korist, še zlasti sodelovanje med Slovensko akademijo znanosti in umetnosti in Rusko akademijo znanosti, na podlagi že sklenjenih in novih sporazumov in programov;
- vsaka stran bo pripisovala velik pomen seznanitvi z zgodovino in kulturo države druge strani v osnovnih in srednjih šolah in s tem namenom bosta strani spodbujali sodelovanje pri pripravi učbenikov;
- strani bosta pomagali pri uresničevanju skupnih projektov v izobraževanju, organiziranju in vodenju sistemov izobraževanja in izpopolnjevanja znanstvenih in pedagoških delavcev; spodbujali bosta tudi izmenjavo znanstvenih in pedagoških delavcev ter znanstvenikov; strani bosta prispevali k vzpostavitvi neposrednih stikov med ustreznimi šolami in upravnimi ter strokovnimi organi, odgovornimi za obravnavo problematike izobraževanja; strani bosta spodbujali izmenjavo zaposlenih v izobraževalnih organizacijah, ki se ukvarjajo z mednarodnimi in evropskimi programi, ter izmenjavo informacij o mednarodnih prireditvah v izobraževalnih organizacijah;
- ruska stran bo vsakoletno ponudila kvote za izobraževanje slovenskih državljanov v ruskih izobraževalnih organizacijah za visoko in srednje strokovno izobraževanje v okviru kvote, ki jo določi Vlada Ruske federacije;

³⁵ [URL: <http://www.arrs.si/sl/medn/dvostr/drzave/Rusija/rezultati/index.asp>], 15. 5. 2020.

³⁶ To so bili: Pravilnik o postopku (so)financiranja in spremljanju izvajanja raziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/09), veljaven do 22. 1. 2011, Pravilnik o postopkih (so)financiranja, ocenjevanja in spremljanju izvajanja raziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 4/11, 72/11, 45/12, 96/13, 100/13, 92/14), veljaven do 30. 7. 2016, ter Pravilnik o postopkih (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja raziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 52/16, 79/17, 65/19), veljaven od 30. 7. 2016 dalje.

³⁷ Tako kot opomba 28.

- slovenska stran bo vsakoletno ponudila kvoto do 16 mesečnih štipendij za študijsko izpopolnjevanje ruskih državljanov na visokošolskih zavodih v posameznem trajanju od 3 do 6 mesecev za kandidate do starosti 26 let;
- zvezna državna izobraževalna ustanova za visoko strokovno izobraževanje Moskovska državna univerza M. V. Lomonosov in Univerza v Ljubljani bosta podpirali študij slovenskega jezika in književnosti na visokih šolah Ruske federacije in študij ruskega jezika in književnosti na slovenskih visokošolskih zavodih ter še posebej lektorat slovenskega jezika na zvezni državni izobraževalni ustanovi za visoko strokovno izobraževanje, Moskovski državni univerzi M. V. Lomonosov, in lektorat ruskega jezika na Univerzi v Ljubljani; s tem namenom bosta strani letno ponudili druga drugi 2 štipendiji (pogoje uskladita strani v vsakem posameznem primeru) za sodelovanje na poletnih tečajih slovenskega in ruskega jezika;
- slovenska stran bo letno poslala, ruska stran pa sprejela na zvezni Državni inštitut za ruski jezik A. S. Puškina slovenske predavatelje ruskega jezika, ki se bodo udeležili poletnih seminarjev, kakor tudi študente 3. in 4. letnika, ki študirajo ruski jezik in književnost na Univerzi v Ljubljani, v okviru visokošolskega sporazuma z zvezno državno proračunsko izobraževalno ustanovo za visoko strokovno izobraževanje Državni inštitut za ruski jezik A. S. Puškina;
- strani bosta podpirali dopolnilni pouk maternega jezika in kulture za otroke in mladino slovenskega rodu v Ruski federaciji in ruskega rodu v Republiki Sloveniji.

Sodelovanje med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področju znanosti in izobraževanja v obdobju, na katero se nanaša revizija, je potekalo na različne načine, ki jih opisujemo v nadaljevanju.

Zavod Republike Slovenije za šolstvo je v obdobju, na katero se nanaša revizija, vsako leto objavil razpis za mednarodno sodelovanje osnovnih in srednjih šol, za katerega je sredstva zagotovilo MIZŠ. Slovenske šole bi se v tem okviru lahko povezovale z ruskimi partnerji, vendar v obdobju, na katero se nanaša revizija, povezovanja z ruskimi partnerji ni bilo. Univerze so sodelovale z ruskimi partnerji v okviru lastnih dvostranskih sporazumov. Sodelovanje med znanstvenimi institucijami je potekalo tudi v okviru enostranskih razpisov za dvostranske mobilnostne projekte, ki jih objavi Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije na vsaki 2 leti, financira pa jih MIZŠ. V obdobju, na katero se nanaša revizija, je Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije v 4 javnih razpisih razpisala skupaj 750.000 evrov, za podporo pa izbrala 205 projektov sodelovanja med slovenskimi in ruskimi znanstvenimi institucijami, ki jim je namenila skupaj 749.849 evrov; do konca leta 2019 je bilo na podlagi teh razpisov porabljenih skupaj 452.365 evrov; Ruska federacija je svoje sodelujoče znanstvenike financirala v okviru svojih mehanizmov.

Primer

Med projekti je bil izbran tudi dvostranski raziskovalni projekt Razvoj eksperimentalnih metod za določitev reoloških lastnosti polimernih filmov. Pri projektu so sodelovali mladi raziskovalci s Saratovske državne univerze in slovenski podiplomski študenti. Rezultat tega projekta je posredno prispeval k rezultatu, ki je bil objavljen v prestižni reviji *Energy & Environmental Science*.

Z rusko stranjo se je MIZŠ dogovarjalo za izvedbo skupnega razpisa za bilateralne raziskovalne projekte, v okviru katerih bi se sofinancirale izmenjave, ter za sofinanciranje skupnih znanstvenih projektov, pri katerih bi se poleg mobilnosti sofinancirale tudi raziskave, vendar do realizacije še ni prišlo. Slovenska akademija znanosti in umetnosti ima z Rusko akademijo znanosti sklenjen sporazum, na podlagi katerega so se v preteklosti omogočali obiski znanstvenikov v obeh državah, vendar se sporazum od leta 2014 ne izvaja.

Ukrep MIZŠ

V letu 2019 je MIZŠ obnovilo pogovore z rusko stranjo o tem, da vzpostavi sodelovanje z dvostranskimi skupnimi razpisi, in sicer zaenkrat za mobilnostne projekte. V pripravi je memorandum o sodelovanju, ki bo podlaga za objavo skupnega razpisa predvidoma v letu 2020.

V Republiki Sloveniji potekajo številne dejavnosti na področju učenja in poučevanja ruščine ter promocije ruske kulture. Podrobneje so dejavnosti opredeljene v Deklaraciji o sodelovanju pri promociji ruščine na osnovnih in srednjih šolah v Republiki Sloveniji, sklenjene 30. 5. 2007 med Ministrstvom za šolstvo in šport Republike Slovenije, Veleposlaništvom Ruske federacije v Republiki Sloveniji in Društvom Slovenija Rusija (v nadaljevanju: deklaracija), katere cilji so:

- dvig kakovosti učenja in poučevanja ruščine na osnovnih in srednjih šolah v Republiki Sloveniji;
- povečanje števila učencev in dijakov, ki se učijo ruščino v okviru rednega programa ter v okviru dodatnih oblik izobraževanja v šoli (fakultativni pouk, krožki in podobno).

V okviru Društva Slovenija Rusija deluje Sklad Toneta Pavčka, ki vsako leto v Republiki Sloveniji razpiše sredstva za projekte v podporo promociji ruskega jezika in kulture. Sredstva za Sklad Toneta Pavčka prispevajo slovenska podjetja. Višina sredstev je 18.000 evrov letno, v okviru teh sredstev je bilo v obdobju, na katero se nanaša revizija, financirano skupaj 152 projektov.

Do leta 2015, ko so se zaključili določeni projekti, financirani iz evropskih sredstev, so na slovenskih gimnazijah poučevali tudi gostujoči učitelji za ruski jezik, in sicer 2 na leto. Vsako leto v Republiki Sloveniji poteka tudi državno tekmovanje iz ruščine, poleg tega od leta 2005 poteka tudi bralna značka za rusko književnost, ki je namenjena tako osnovnošolcem kot srednješolcem.

Republika Slovenija je od študijskega leta 2010/2011 do 2018/2019 za študijsko izpopolnjevanje ruskih državljanov na slovenskih visokošolskih zavodih odobrila skupaj 132 mesečnih štipendij, ki jih je izkoristilo skupaj 71 prejemnikov, predvsem študentov ruščine in slovenščine. Skupna višina sredstev dodeljenih štipendij v tem obdobju je znašala 53.662 evrov. Ruska federacija je v obdobju, na katero se nanaša revizija, vsako leto razpisala kvote od 10 do 13 štipendij za slovenske študente in predavatelje.

Lektorati slovenskega jezika so na 3 univerzah, in sicer na Moskovski državni univerzi M. V. Lomonosov, Univerzi v Permu ter Univerzi v Sankt Peterburgu, pri čemer Republika Slovenija v celoti financira delovanje lektorata slovenskega jezika v Moskvi. Vsa leta tudi poteka dodeljevanje po 2 štipendij za poletne tečaje slovenskega oziroma ruskega jezika. Na Univerzi v Ljubljani pa poteka tudi redni študij ruskega jezika.

Dopolnilni pouk slovenščine v Moskvi je potekal v organizaciji MIZŠ, vendar je bil zaradi majhnega interesa oziroma težav z zagotavljanjem kadra organiziran v šolskih letih 2016/2017 in 2017/2018, v šolskem letu 2018/2019 pa ne. V šolskem letu 2019/2020 se je ponovno začel izvajati dopolnilni pouk slovenščine v Moskvi. Dopolnilni pouk tujih jezikov poteka za otroke ruskih državljanov v Ljubljani od šolskega leta 2016/2017 na 1 osnovni šoli, še na 2 pa od šolskega leta 2017/2018. Sofinancira ga MIZŠ, letno ga obiskuje že več kot 160 osnovnošolskih otrok, pa tudi nekaj dijakov in predšolskih otrok.

Ugotovimo lahko, da so MIZŠ in drugi subjekti izvajali vrsto aktivnosti, s katerimi so uresničevali cilje, določene v programih na področjih znanosti in izobraževanja.

Glede spremljanja ciljev na področju znanosti in izobraževanja smo ugotovili, da jih MIZŠ ni spremljalo sistematično, kar nam je oteževalo potrditev njihovega doseganja.

2.3.2 Sodelovanje na področju športa, turizma in mladine

V programih sodelovanja so cilji na področju športa, turizma in mladine določeni na naslednji način³⁸:

- strani bosta podpirali sodelovanje v športni vzgoji in športu med športnimi organizacijami, zvezami za posamezne športe, društvi in klubi z izmenjavo športnih delegacij, trenerjev in strokovnjakov; posebno pozornost bosta namenili razvoju otroškega in mladinskega športa ter rednim izmenjavam z udeležbo ekip iz Slovenije in iz ruskih regij v športnih panogah, kot so judo, hokej, nogomet in druge;
- strani bosta spodbujali turistične izmenjave za boljše obojestransko spoznavanje kulturnih in zgodovinskih vrednot;
- strani bosta spodbujali sodelovanje med mladinskimi organizacijami in združenji obeh držav ter izmenjavo informacij o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na mladino; s tem namenom bosta spodbujali udeležbo predstavnikov mladinskih združenj obeh držav na mladinskih forumih in dogodkih, ki jih prireja vsaka od strani.

Sodelovanje med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področju športa, turizma in mladine je v obdobju, na katero se nanaša revizija, potekalo na različne načine, ki jih opisujemo v nadaljevanju.

Z namenom okrepitve sodelovanja na področju športa je bil decembra 2013 podpisan Memorandum med Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport in Ministrstvom za šport Ruske federacije o sodelovanju na področju športne vzgoje in športa. Ta predvideva, da bosta strani spodbujali izmenjave z obojestransko zanimivimi programi, izkušnjami in informacijami med športnimi državnimi organizacijami, športnimi visokošolskimi ustanovami, nacionalnimi športnimi zvezami in drugimi priznanimi športnimi strukturami obeh držav.

MIZŠ je navedlo, da si prizadeva pomagati slovenski športni industriji pri prodoru na trg Ruske federacije. S tem namenom se je udeleževalo zasedanj mešanih gospodarskih komisij in forumov, kjer je promoviralo športno infrastrukturo v Republiki Sloveniji. Izvedenih je bilo tudi več bilateralnih razgovorov (v obdobju, na katero se nanaša revizija, vsaj 5) s ključnimi akterji Ruske federacije na področju športa, v okviru katerih so bile obravnavane številne možnosti za sodelovanje držav oziroma za šport pristojnih ministrstev obeh držav.

Slovenski smučarski strokovnjaki so aktivno sodelovali pri pripravah Ruske federacije na Zimske olimpijske igre 2014 v Sočiju tako v smislu strokovnega svetovanja pri investicijah v športno infrastrukturo, pri pripravah ruskih športnikov na nastop na olimpijskih igrah ter tudi pri pripravi in urejanju smučarsko-skakalnih naprav.

Primer

Pomemben delež so na Zimskih olimpijskih igrah 2014 v Sočiju imeli Slovenci. Radiotelevizija Slovenija je izvedla vse televizijske prenose v smučarskih skokih in nordijski kombinaciji. Smučarski skakalnici je pripravljalo 20 sodelavcev Organizacijskega komiteja Planica.

³⁸ Tako kot opomba 28.

Mladinske organizacije v javnem interesu v mladinskem sektorju imajo možnost sodelovati z ruskimi partnerji v okviru rednih javnih pozivov za sofinanciranje programov, vendar MIZŠ ne spremlja mednarodnega sodelovanja mladinskih organizacij po državah.

Ugotovimo lahko, da so MIZŠ in drugi subjekti izvajali aktivnosti, s katerimi so uresničevali cilje, določene v programih na področjih športa, turizma in mladine.

Glede spremljanja ciljev na področjih športa, turizma in mladine smo ugotovili, da jih MIZŠ bodisi ni spremljalo bodisi jih ni spremljalo sistematično, kar nam je oteževalo potrditev njihovega doseganja. Nekateri cilji so bili tudi zastavljeni na način, da je njihovo doseganje težko neposredno preveriti.

2.3.3 Sodelovanje na področju drugih izmenjav

V programih sodelovanja so cilji na področju drugih načinov sodelovanja določeni na naslednji način³⁹:

- strani bosta prispevali k razvoju sodelovanja v okviru sporazuma o centrih;
- strani bosta spodbujali neposredno sodelovanje v okviru prireditev mednarodnih organizacij in ustreznih programov obeh strani;
- strani bosta podpirali izmenjavo in sodelovanje med nacionalnima komisijama za UNESCO;
- strani se bosta obveščali o pripravah in izvedbi prireditev, namenjenih vseslovanskim kulturnim tradicijam in kulturni dediščini, ki jih organizira posamezna stran, ter pri njih sodelovali v okviru svojih možnosti; strani podpirata dejavnosti Foruma slovanskih kultur;
- strani bosta v okviru svojih pristojnosti spodbujali partnersko sodelovanje tudi na regionalni in lokalni ravni med občinami Republike Slovenije ter republikami, kraji, pokrajinami, mesti in rajoni Ruske federacije.

Sodelovanje med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področjih drugih izmenjav je v obdobju, na katero se nanaša revizija, potekalo na različne načine, ki jih opisujemo v nadaljevanju.

V okviru sporazuma o centrih je MK skupaj z drugimi subjekti, ki delujejo na področju kulture, v obdobju, na katero se nanaša revizija, vsaj v 8 primerih sodelovalo z Ruskim centrom znanosti in kulture v Ljubljani, in sicer predvsem z zagotavljanjem opreme, izvedbo predavanj ali drugih dogodkov. V 2 primerih je Slovenski filmski center v okviru evropske mreže za promocijo evropskega filma European film promotion predstavil 2 filma v Ruski federaciji.

Obe nacionalni komisiji za UNESCO redno sodelujeta. V letih 2016 in 2017 je prišlo do tesnejšega sodelovanja z UNESCOVIM Inštitutom za informacijske tehnologije v izobraževanju s sedežem v Moskvi. Predstavniki slovenskega Urada za UNESCO, ki deluje v okviru MIZŠ, se je v letu 2018 udeležil mednarodne konference v Ruski federaciji. Vsako leto se predstavniki slovenskih UNESCO pridruženih šol⁴⁰ (v nadaljevanju: ASP) udeležijo mednarodnih dogodkov, ki jih organizira Ruska nacionalna komisija za UNESCO. V obdobju, na katero se nanaša revizija, je bilo dogodkov s slovensko udeležbo 7.

³⁹ Tako kot opomba 28.

⁴⁰ Angl.: *Associated Schools Project*.

Primer

UNESCO Ruske federacije je v letu 2018 organiziral 2 dogodka v okviru praznovanja 65-letnice delovanja mreže ASP. Na srečanju je nacionalni koordinator predstavil delo UNESCO mreže ASP v Republiki Sloveniji ter prizadevanja Republike Slovenije za implementacijo novih pravil, ki jih je UNESCO uvažal za delovanje mreže ASP.

Republika Slovenija vseskozi finančno podpira delovanje Foruma slovanskih kultur prek plačila članarine in z zagotavljanjem drugih sredstev, kar je v obdobju, na katero se nanaša revizija, to je 10 let, znašalo skupaj 1.129.693 evrov. O vsebinskih, delovnih, finančnih programih in aktivnostih ter o delovanju Foruma slovanskih kultur odloča njegov upravni odbor. Forum slovanskih kultur izvaja skupne kulturne, izobraževalne in raziskovalne projekte, s katerimi spodbuja poznavanje slovanske kulturne dediščine in ustvarjalnosti. Poleg tega ohranja in revitalizira slovansko kulturno identiteto s prejemanjem in financiranjem pobud za kulturne projekte in kulturni turizem, za izmenjave in gostovanja iz vseh slovansko govorečih držav ter z aktivnim iskanjem primernih partnerjev v vseh državah. Organizira tudi festivale, razstave, konference, koncerte in druge dogodke, ki predstavljajo slovansko kulturno dediščino in ustvarjalnost⁴¹.

V letu 2019 je bil podpisan Program sodelovanja med Vlado Moskve in Mestno občino Ljubljana v obdobju 2019–2021. V njem sta med drugim kot 1 izmed 7 prednostnih področij sodelovanja navedeni kultura in umetnost. Prav tako je bila v letu 2019 podpisana listina o sodelovanju med Občino Šmartno pri Litiji in ruskim mestom Rlsk.

⁴¹ [URL: <https://fsk.si/sl-si/Strani/kdo-smo>], 15. 5. 2020.

Za obdobje, na katero se nanaša revizija, lahko ugotovimo, da so MIZŠ, MK in drugi subjekti izvajali vrsto različnih aktivnosti, s katerimi so uresničevali cilje, določene v programih na področjih drugih izmenjav.

Glede spremljanja ciljev na področjih drugih izmenjav smo ugotovili, da jih MK in MIZŠ nista spremljala sistematično, kar nam je oteževalo potrditev njihovega doseganja. Nekateri cilji so bili tudi zastavljeni na način, da je njihovo doseganje težko neposredno preveriti, nekateri pa tudi niso neposredno vezani na revidiranje.

3. MNENJE

Revizijo smotrnosti poslovanja smo izvedli, da bi izrekli mnenje o uspešnosti *Vlade Republike Slovenije, Ministrstva za zunanje zadeve, Ministrstva za kulturo in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport* v obdobju od 1. 1. 2010 do vključno 31. 12. 2019 pri doseganju ciljev, opredeljenih v Sporazumu med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske Federacije o sodelovanju v kulturi, znanosti in izobraževanju ter Sporazumu med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije o ustanovitvi in delovanju znanstveno-kulturnih centrov, to je na področju sodelovanja med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področjih kulture, znanosti in izobraževanja. Revizijo smo izvedli kot vzporedno revizijo z Računsko komoro Ruske federacije.

Menimo, da so bili Vlada Republike Slovenije, Ministrstvo za zunanje zadeve, Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport dovolj *uspešni* pri doseganju ciljev, opredeljenih v obeh navedenih sporazumih, oziroma pri izvedbi aktivnosti, bi pa predvsem na področju spremljanja izvedenih aktivnosti lahko bili bolj sistematični oziroma bi lahko bolj celovito spremljali izvedene aktivnosti, saj je to pomembno ne le za spremljanje in ocenjevanje doseganja ciljev, temveč tudi za oceno sodelovanja med obema državama. Opozoriti pa je treba tudi, da so nekateri cilji, ki so bili dogovorjeni med vladama obeh držav, zelo splošni in niso vedno merljivi, saj vsebujejo predvsem načelne zaveze k podpori in spodbujanju sodelovanja, zato smo njihovo uresničevanje preverili na podlagi dejansko izvedenih aktivnosti. Tiste aktivnosti, ki pa so bile načrtovane kot konkretni dogodki, pa so bile uresničene.

Sporazuma določata, da si bosta državi prizadevali za sodelovanje na področjih kulture, znanosti in izobraževanja. Dodatno Sporazum med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije o ustanovitvi in delovanju znanstveno-kulturnih centrov določa še ustanovitev Ruskega znanstveno-kulturnega centra v Ljubljani in možnost ustanovitve centra Republike Slovenije v Moskvi. Ruska federacija je center v Republiki Sloveniji ustanovila v letu 2011. Republika Slovenija pa zaradi ocene stroškov ustanovitve in delovanja centra, omejenih razpoložljivih sredstev ter zaradi zadovoljive podpore sodelovanju in izvajanju aktivnosti s strani Veleposlaništva Republike Slovenije v Moskvi centra zaenkrat še ni ustanovila.

Za načrtovanje in spremljanje izvajanja obeh sporazumov sta Republika Slovenija in Ruska federacija sprejemali medvladne programe. Cilji, določeni v medvladnih programih, izhajajo iz ciljev, določenih v obeh sporazumih. Prav tako smo ugotovili, da so v cilje medvladnih programov zajeti vsi cilji iz obeh sporazumov razen 1 cilja, ki v medvladnih programih od leta 2016 naprej ni več zajet.

Osnutke medvladnih programov pripravljata bodisi Republika Slovenija bodisi Ruska federacija. Za usklajevanje z Rusko federacijo je odgovorno Ministrstvo za zunanje zadeve, ki v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo in Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport koordinira usklajevanje z Rusko federacijo za uskladitev besedila medvladnega programa. Tako Ministrstvo za kulturo kot tudi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport koordinira in usklajuje medvladne programe z notranjimi organizacijskimi enotami in izvajalci medvladnih programov, pri tem pa se ministrstvi v posameznih primerih seznanita tudi z izvedbo preteklih medvladnih programov. Medvladni program potrdi Vlada Republike Slovenije.

Aktivnosti oziroma cilje, določene v medvladnih programih, sta izvajala predvsem Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport pretežno prek drugih subjektov. Pri tem se je kar nekaj ciljev, kot so bili določeni v medvladnih programih, nanašalo na podporo in spodbujanje sodelovanja med različnimi subjekti oziroma izvajalci, zato smo njihovo uresničevanje preverili na podlagi dejansko izvedenega sodelovanja oziroma aktivnosti. Ugotovili smo, da so Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter drugi subjekti izvajali aktivnosti, s katerimi so uresničevali večino ciljev, določenih v medvladnih programih. Menimo pa, da nekateri cilji, predvsem tisti, povezani s sodelovanjem med subjekti obeh držav, niso bili uresničeni.

Za spremljanje izvajanja obeh sporazumov sta bila odgovorna predvsem Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, vsako na svojem področju. Na Ministrstvu za kulturo in Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport izvajanje aktivnosti spremljajo posamezne notranje organizacijske enote, ki pokrivajo oziroma so zadolžene za posamezna področja delovanja ministrstev, medtem ko se izvajanje obeh sporazumov ne spremlja celovito in sistematično na ravni ministrstev. Ker Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport izvajanja programov ne spremljata sistematično in na ravni celotnega ministrstva, sta med izvajanjem revizije morala pridobiti podatke o izvedenih aktivnostih od posameznih notranjih organizacijskih enot.

Ministrstvo za zunanje zadeve ne spremlja celovito in sistematično sodelovanja med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na podlagi obeh sporazumov, se pa z realizacijo seznanja v okviru dnevnih komunikacij, prek letnih poročil, prek posebnih poročil, pripravljenih za namene bilateralnih srečanj, in na zasedanjih mešanih komisij. Vlada Republike Slovenije se z realizacijo sporazumov seznani le ob sprejemanju medvladnih programov, za potrjevanje katerih je pristojna.

4. PRIPOROČILA

Vladi Republike Slovenije glede sodelovanja med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področjih kulture, znanosti in izobraževanja priporočamo, naj:

- se ob potrditvi Programa sodelovanja med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije v kulturi, znanosti, izobraževanju in športu za naslednje obdobje seznani z realizacijo preteklega Programa sodelovanja med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije v kulturi, znanosti, izobraževanju in športu.

Ministrstvu za zunanje zadeve glede sodelovanja med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področjih kulture, znanosti in izobraževanja priporočamo, naj:

- prek Veleposlaništva Republike Slovenije v Moskvi še naprej nudi podporo pri sodelovanju z Rusko federacijo na področju kulture, znanosti in izobraževanja;
- pridobiva podatke o sodelovanju na podlagi Programa sodelovanja med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije v kulturi, znanosti, izobraževanju in športu tudi od Ministrstva za kulturo in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport vsaj pri pripravi in usklajevanju Programa sodelovanja med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije v kulturi, znanosti, izobraževanju in športu.

Ministrstvu za kulturo glede sodelovanja med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področjih kulture, znanosti in izobraževanja priporočamo, naj:

- pred pripravo ali usklajevanjem novega Programa sodelovanja med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije v kulturi, znanosti, izobraževanju in športu tudi na podlagi zbranih poročil izvajalcev pripravi oceno realizacije preteklega Programa sodelovanja med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije v kulturi, znanosti, izobraževanju in športu;
- v Programu sodelovanja med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije v kulturi, znanosti, izobraževanju in športu določi cilje, ki so dosegljivi, in ima na njihovo doseganje dejanski vpliv;
- še naprej podpira in izvaja sodelovanje med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področju kulture.

Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport glede sodelovanja med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področjih kulture, znanosti in izobraževanja priporočamo, naj:

- pred pripravo ali usklajevanjem novega Programa sodelovanja med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije v kulturi, znanosti, izobraževanju in športu tudi na podlagi zbranih poročil izvajalcev pripravi oceno realizacije preteklega Programa sodelovanja med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije v kulturi, znanosti, izobraževanju in športu;
- v Programu sodelovanja med Vlado Republike Slovenije in Vlado Ruske federacije v kulturi, znanosti, izobraževanju in športu določi cilje, ki so dosegljivi, in ima na njihovo doseganje dejanski vpliv;

- še naprej podpira in izvaja sodelovanje med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo na področju znanosti, izobraževanja in športa.

Pravni pouk

Tega poročila na podlagi tretjega odstavka 1. člena Zakona o računskem sodišču ni dopustno izpodbijati pred sodišči in drugimi državnimi organi.

Tomaž Vesel,
generalni državni revizor

Poslano:

1. Vladi Republike Slovenije, priporočeno;
2. Ministrstvu za zunanje zadeve, priporočeno;
3. Ministrstvu za kulturo, priporočeno;
4. Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, priporočeno;
5. Borutu Pahorju, priporočeno;
6. Janezu Janši, priporočeno;
7. mag. Alenki Bratušek, priporočeno;
8. dr. Miroslavu Cerarju, priporočeno;
9. Marjanu Šarcu, priporočeno;
10. Samuelu Žbogarju, priporočeno;
11. Karlu Viktorju Erjavcu, priporočeno;
12. Majdi Širca Ravnikar, priporočeno;
13. dr. Boštjanu Žekšu, priporočeno;
14. dr. Žigi Turku, priporočeno;
15. dr. Urošu Grilcu, priporočeno;
16. mag. Julijani Bizjak Mlakar, priporočeno;
17. Gorazdu Žmavcu, priporočeno;
18. Antonu Peršaku, priporočeno;
19. Dejanu Prešičku, priporočeno;
20. mag. Zoranu Pozniču, priporočeno;
21. dr. Igorju Lukšiču, priporočeno;
22. dr. Stanislavi Setnikar Cankar, priporočeno;
23. Klavdiji Perger, priporočeno;
24. dr. Maji Makovec Brenčič, priporočeno;
25. dr. Jerneju Pikalu, priporočeno;
26. Državnemu zboru Republike Slovenije, priporočeno;
27. arhivu.

*Bdimo nad potmi
javnega denarja*

Računsko sodišče Republike Slovenije
The Court of Audit of the Republic of Slovenia
Slovenska cesta 50, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (0) 1 478 58 00
fax: +386 (0) 1 478 58 91
sloaud@rs-rs.si
www.rs-rs.si